

הַחֵיל וְאוֹמֵר אֶל תְּבוּז כִּי זָקְנָה אִמָּךְ
 עֵת לַעֲשׂוֹת לִיִּי הִפְרוּ תוֹרְתְךָ רַ'
 נָתַן אוֹמֵר הִפְרוּ תוֹרְתְךָ עֵת לַעֲשׂוֹת
 לִיִּי: - *חֲסֵלַת *מִסַּכַּת *בְּרֻכּוֹת
 *פְּרָקִים *ט'
 הַחֵיל. וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כג) אֶל תְּבוּז
 כִּי זָקְנָה אִמָּךְ. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים קִיט)
 עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הִפְרוּ תוֹרְתְךָ. רַבִּי
 נָתַן אוֹמֵר, הִפְרוּ תוֹרְתְךָ עֵת
 לַעֲשׂוֹת לַה':

5

1 החיל[חיל (ל) ואומר]- (ר) אמך[עמד (ק); + ואומר (מ נ ד ת ל ר ג 8ג) 2 עת]
 ועת (צ) ליי[(...)] (42ג); לה' (ג ט ת 8ג) הפרו[היפרו (2ג) תורתך[תורתך (2ג)
 ר' ..... ליי]- (מ); (א) 3-2 ר'בי ..... תורתך]- (ח) 3 הפרו[היפרו (2ג) תורתך]
 תורתך (2ג 14ג 42ג); + משום (ת) 4 ליי[לה' (ג ט ת 8ג 42ג)

קטעים: 2ג 4ג 6ג 8ג 9ג 11ג 13ג 14ג 42ג

*ו' לא יקל אדם את ראשו כנגד שער
 המזרח, שהוא מכוון כנגד בית
 קדש הקדשים ולא יפנס להר הבית
 במקלו ובמנעלו ובאפונדתו
 ובאבק שעל רגלו ולא יעשנו
 5 קפנדרייה ריקה מקל וחומר: *ו'
 כל חותם הברכות שהיו במקדש
 היו מן העולם משקלקלו המינים
 אמרו אין עולם אלא אחד היתקינו
 10 שיהא אומרין מן העולם ועד
 העולם התקינו שיהא אדם שואל
 את שלום חבירו בשם שג' והנה
 בעז בא מבית לחם ויאמר
 לקוצרים יי עמכם ויאמר לו
 15 יברכה יי ואומ' יי עמך גבור
 עמך גבור

1 אדם] אדן (32ג 50ג) את ראשו]- (ל) 2 המזרח] בית המלח (מ); + מפני (ק) שהוא
 מכוון] שמכוון (ל) 3 קדש] קדשי (מ ב נ ט ת ל ח ג 42ג) ולא] ו[לא (א); לא (פ ק ב צ
 ל ר ח 4ג) יכנס] + אדם (מ ל ח) להר] בהר (ח) הבית]- (ר) 4 ובמנעלו] ובתרמיל'
 (מ) ובאפונדתו] ובאפודתו (ר); ובפנדיתו (מ ב); ובפונדתו (ת) 5 שעל] + (גבי) (ד)
 רגלו] גבי רגליו (מ); רגליו (פ ק ב צ נ ד ט ת ל ר ג 2ג 6ג 42ג 50ג) ולא] לא (ק 6ג 50ג)
 יעשנו] יעשנה (ל) 6 קפנדרייה]- (ל); ק[ון]פנדרייה (א); קפנדרי' (ת); קפנדריא (פ מ ב
 צ נ ד ט ח ג 6ג 42ג); קפודריא (ר) מקל] מק[ו]ל (א) וחומר] + [ומה אם נעילה שהוא
 משום כבוד אסור ליכנס בה ריקה שהיא דין הוא (8ג); + מה אם נעילה כי (...) אסור (...)
 ריקה שהוא (50ג); + מה אם נעילה שהיא משום כבוד אסור ליכנס בה ריקה שהיא משום
 ביזיון דין הוא (פ ק); + ומה אם נעילה שהן משום כבוד אסור ליכנס בה ריקה משום ביזיון
 דין הוא (ר); + ומה אם נעילה שהוא משום כבוד אסור ליכנס בו ריקה שהוא משום ביזיון
 דין הוא (ח) 7 חותם] שחותם (ק); חותמי (מ ב נ ד ט ת ר ח ג 42ג); חותמות (ל)
 הברכות] ברכות (מ ב נ ד ט ח) שהיו במקדש] שבמקדש (ת) שהיו]- (ל) 8 היו] שהיו
 (ח); + (אומ') (ד); + או (ח); + או' (42ג); + אומה' (8ג); + אומרים (ב 1) מן] אומרים עד
 (מ ת); עד (ל) משקלקלו] מישקלקלו (2ג); משן]קלקלו (א); ומשקלקלו (ט) המינים]
 >המלשינין] (ל); + אי (ח) 9 אמרו] (1)אמרו (א); ואמ' (8ג); ואמרו (ק מ ב נ ד ת ר ג 4ג
 42ג) אין] אין (4ג) עולם] בעולם (ל); העולם (מ 1) אלא]- (ר) אחד] אחר (ר);
 לאחד (מ) 10 שיהוא] שהיו (ט); שיהיו (ד 4ג); שיהו (פ מ ב נ ד ט ת ל ר ח ג 2ג 6ג 11ג 42ג)
 11 התקינו] והתקינו (ק מ ב ט ת ח ג 9ג 14ג) שיהא] שיהו]א (א) 12 את שלום] בשלום
 (מ ל 8ג) את]- (ק 1) שלום] בשלום (1) בשם] כשם (8ג) 13 לחם] + יהודה
 (2ג); + וגו' (ח) ויאמר] וא' (ח); ואמ' (ר) 14 לקוצרים] ..... יי]- (ר) לקוצרים .....
 ואומר]- (ח) יי] ה' (נ ט ת 8ג 42ג) עמכם] ..... יי] וגו' (8ג) עמכם] + וגמ'
 (42ג); + וגומ' (1) ויאמר] ..... יי]- (מ); ואומר (ויאמרו לי יברכה יי) (ד) ויאמר .....
 יי] וגו' (פ) ויאמר] ואו' (42ג); ואומר (נ ט); ויאמרו (ק צ ת ל ג 2ג 4ג 9ג 14ג) לו .....
 ואומ']- (ט) לו ..... יי] ה' (42ג) 14-15 לו ..... ויאמר]- (1) 15 יי] ה' (ת) ואומ']-
 (ד) יי]- (ק); ה' (1 ת 8ג)

5 שעל] + << (11ג) 6 וחומר] + >> (50ג) 7 במקדש] + >> (32ג) 10 ועד] + << (14ג)

קטעים: 2ג 4ג 6ג 8ג 9ג 11ג 13ג 14ג 32ג 42ג 50ג

משנה ד'

משנה ד

הַנִּכְנָס לְכֶרֶךְ מִתְפַּלֵּל שְׁתִּים אַחַת
בְּכֹנִיסָתוֹ וְאַחַת בִּיצִיאָתוֹ בֶּן עֲזַי
אוֹמֵר אַרְבַּע שְׁתִּים בְּכֹנִיסָתוֹ וְשְׁתִּים
בִּיצִיאָתוֹ וְנוֹתֵן הַוְדָאָה לְשַׁעֲבֵר
וְצוּעֵק לְעֵתִיד לְבוֹא:

5

הַנִּכְנָס לְכֶרֶךְ מִתְפַּלֵּל שְׁתִּים, אַחַת
בְּכֹנִיסָתוֹ וְאַחַת בִּיצִיאָתוֹ. בֶּן עֲזַי
אוֹמֵר, אַרְבַּע, שְׁתִּים בְּכֹנִיסָתוֹ
וְשְׁתִּים בִּיצִיאָתוֹ, וְנוֹתֵן הַוְדָאָה
לְשַׁעֲבֵר, וְצוּעֵק לְעֵתִיד לְבוֹא:

משנה ה'

משנה ה

*ה' חַיִּיב לְבָרָךְ עַל הַרְעָה כְּשֵׁם
שֶׁהוּא מְבָרָךְ עַל הַטּוֹבָה שֶׁנִּי
וְאַהֲבַת אֶת יְיָ אֱלֹהֵיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ
וּבְכָל נַפְשֶׁךָ וּבְכָל מְאוּדֶיךָ בְּכָל
לִבְבְּךָ בְּשֵׁנֵי יִצְרִיךָ בִּיצֵר טוֹב
וּבִיצֵר רָע בְּכָל נַפְשֶׁךָ אֲפִילָּה הוּא
נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ בְּכָל מְאוּדֶיךָ בְּכָל
מְמוֹנֶיךָ דְּבָר אַחַר בְּכָל מְאוּדֶיךָ
בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ
בְּכָל הַוּוֵי מוֹדָה לוֹ בְּכָל מְאֹד מְאֹד:

10

15

חַיִּיב אָדָם לְבָרָךְ עַל הַרְעָה כְּשֵׁם
שֶׁהוּא מְבָרָךְ עַל הַטּוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר
וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ
וּבְכָל נַפְשֶׁךָ וּבְכָל מְאוּדֶיךָ. בְּכָל
לִבְבְּךָ, בְּשֵׁנֵי יִצְרִיךָ, בִּיצֵר טוֹב
וּבִיצֵר רָע. וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, אֲפִילּוֹ הוּא
נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ. וּבְכָל מְאוּדֶיךָ, בְּכָל
מְמוֹנֶיךָ. דְּבָר אַחַר בְּכָל מְאוּדֶיךָ, בְּכָל
מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הַוּוֵי
מוֹדָה לוֹ בְּמְאֹד מְאֹד.

2 הניכנס (ה)הנכנס (ד) מתפלל צריך (מ) 3 בן ובן (ג) עזי עזאי (קמבצנדט
תררחג6ג9) 4 ארבע- (15ג) ושתים] ואחת (ת); שתיים (11ג) 5 ונותן הודייה
לשעבר] ועל מה אעבר נותן הודאה (מ) ונותן] ונותן (ד) 8ג) ; הודאיה על (ג) ;
הודאיה על (ג) לשעבר] (ע)לשעבר (ד); שעבר (ג) ; על שעבר (ת) 8ג) 6
וצועק] + (על) (ד) לעתיד לבוא] על מה שעתי להיות (מ) לעתיד] על העתיד (ג) ל
ר); על עתיד (8ג) לבוא]- (ת) 8 חייב] + אדם (מבנדט רג) 8-9 כשם שהוא
כשהוא (15ג) 8 כשם] (כשם) (א) 9 שהוא מברך] שמברך (מתלרחג) 10 יי-
8ג); ה' (גט) 11 ובכל .... מאודיך] וגו' (ת) מאודיך] מאודך (צטחג); מאודך (ד
8ג) 11-12 בכל לבבך]- (ר) 11 בכל] היום על (מ) 12 בשני] בשתי (מ) ל
טוב] + וביצר רע ובכל נפשך ובכל מאודך בשני יצריך ביצר טוב (ר) 13 רע] הרע (ג) ל
8ג) בכל] ובכל (פקבצנדט רחג2ג8ג9) אפילו] ואפי' (ח) הוא]- (טלג);
שהוא (15ג) 14 את]- (8ג) נפשך] + ובכל מאודך (ג) בכל] ובכל (פקמבצנדט
ר ח) מאודיך] מאדיך (ג); מאודך (צתח); מאודך (דטג) 8ג) בכל] ובכל (ח2ג4)
15 ממוניך] ממונד (צנדט רחג2ג9ג50) אחר] אחד (ג) בכל] ובכל (פצ)
מאודיך] מאדיך (ג4ג9); מאודך (צדח); מאודך (טג2ג8ג) 16 לך] + בה (ג)
17 בכל]- (בתלג) הווי] חד (מ) בכל מאד]- (ר) בכל]- (מבנדטלג) מאד
במאד (ג)

1 הניכנס] + >> (12ג) 4 אומ'] + << (8ג) 9 הטובה] + >> (11ג) 16 בכל] + << (42ג)
מידה] + << (32ג) שהוא] + >> (15ג)

קטעים: 2ג 4ג 6ג 8ג 9ג 11ג 12ג 13ג 15ג 32ג 42ג 50ג

בזמן שהוא רואהו לפרקים על
הגשמים ועל בשורות טובות הוא
אומ' ב' הטוב והמטיב ועל
שמועות הרעות הוא אומ' ב' דיין
האמת: 5

בזמן שרואה אותו לפרקים על
הגשמים ועל הבשורות הטובות
אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל
שמועות רעות אומר, ברוך דיין
האמת:

משנה ג'

משנה ג

*ג' בנה בית חדש וקנה כלים
חדשים אומ' ברוך שהיגיענו לזמן
הזה מברך על הרעה מעין על
הטובה ועל הטובה מעין על הרעה 10
הצועק לשעבר הרי זו תפילת
שוא: *ד' כיצד היתה אשתו
מעוברת ואומ' יהי רצון שתלד
אשתי זכר הרי זו תפילת שוא הרי
בא בדרך ושמע קול צווחות בעיר 15
ואומ' יהי רצון שלא יהא אלו
בתוך ביתי הרי זו תפילת שוא

בנה בית חדש, וקנה כלים חדשים,
אומר ברוך שהיגיענו. מברך על
הרעה מעין הטובה, ועל הטובה
מעין הרעה. הצועק לשעבר, הרי
זו תפילת שוא. כיצד. היתה אשתו
מעוברת, ואמר, יהי רצון שתלד
אשתי זכר, הרי זו תפילת שוא הרי
בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר,
ואמר, יהי רצון שלא יהיו אלו בני
ביתי, הרי זו תפילת שוא:

1 שהוא רואהו] בזמן שרואהו (ל); שרואה (מ); שרואה אותו (ב1); שרואהו (ת15ג)
[שהוא] (שהוא) (ד) רואהו] (רואהו) (א); רואה (ד) 2 בשורות טובות] הבשורות הטובות
(ב) טובות] הטובות (צ1 ד4) הוא]- (מ ב1 ת ח4); (הוא) (ד) 3 ועל] (1) על (א);
על (ת7) 4 שמועות] בשורות (מת ל); הבשורות (1); השמועות (ב"א הבשורות) (ד)
הרעות] רעות (מת ל) הוא]- (מ ב1 ת ל4) דיין] דיין (ג6) 8 ברוך]+ שהחיינו
וקיימנו (צ) שהיגיענו לזמן הזה] שהחיינו (ב) שהיגיענו] שהחיינו וקיימנו והיגיענו (ר);
שהחיינו וקיימנו והיגיענו (ת ח); שהחיינו וקיימנו והגענו (מ); שחיינו (1) 8-9 לזמן הזה]-
(1) 9 מעין] [ו]מעין (א); ומעין (15ג) על]- (ב1 ט4) 10 הטובה] הטובה (1) בה (א)
ועל הטובה]- (ב) ועל] (1) על (א); על (ג6) מעין] ומעין (15ג) על]- (ב1 ט ל4)
11 הצועק] והצועק (ג12 ג4); והצועק (ט) לשעבר] על מה שעבר (ל); על מה שעברה
(מ); על שעבר (ג6) [זו] זה (ט) 12 כיצד]- (מת ל); כאי זה צד (ג12); כאיזה צד (ג4)
13 ואומ'] ואומ' (א); ואמר (ג12 ג9) 14 [זו] זה (מת) 15 צווחות] צווחה (ט);
צווחה (מת ל) בעיר]- (מ) 16 ואומ'] ואומ' (א); ואמ' (ר); ואמר (ב1 ד4 ג9)
יהוא] יהא (מ ל); יהיה (ט); יהיו (ב1 ד ג9); יהו (ק צ ר ח ג4 ג6 ג11 ג12 ג15 ג50); תהא
(ת) אלו]- (ט ת) 17 בתוך ביתי] בביתי (מ ל ר) בתוך בני (ב1); מתוך (15ג)

8 חדשים]+ << (11ג) 16 יהי'+ << (13ג)

קטעים: ג2 ג4 ג6 ג9 ג11 ג12 ג13 ג15 ג50

עוֹנִין אֲמֵן אַחַר הַכּוֹתֵי הַמְּבָרֵךְ, עַד
שִׁישְׁמַע אֶת כָּל הַבְּרָכָה:

פרק ט'

*פר' *ט' *הל' *ט'

משנה א

משנה א'

הַרְוָאָה מְקוּם שֶׁנַּעֲשׂוּ בּוֹ נִסִּים
לְיִשְׂרָאֵל, אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים
לְאַבְוֹתַיִנוּ בְּמְקוּם הַזֶּה. מְקוּם
שֶׁנַּעֲקָרָה מִמֶּנּוּ עֲבוּדָה זָרָה, אֹמֵר
בְּרוּךְ שֶׁעָקַר עֲבוּדָה זָרָה מֵאַרְצֵנוּ:

5 הַרְוָאָה מְקוּם שֶׁנַּעֲשׂוּ נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל
אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבְוֹתַיִנוּ
בְּמְקוּם הַזֶּה מְקוּם שֶׁנַּעֲקָרָה מִמֶּנּוּ
עֲבוּדָה זָרָה אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁעָקַר
עֲבוּדָה זָרָה מֵאַרְצֵנוּ:

משנה ב

10 משנה ב'

עַל הַזִּיקוּן, וְעַל הַזּוּעוֹת, וְעַל
הַבְּרָקִים, וְעַל הַרְעָמִים, וְעַל
הַרוּחוֹת, אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁכַּחוּ מְלֵא
עוֹלָם. עַל הַהָרִים, וְעַל הַגְּבְעוֹת,
וְעַל הַיַּמִּים, וְעַל הַנְּהָרוֹת, וְעַל
הַמַּדְבָּרוֹת, אֹמֵר בְּרוּךְ עוֹשֶׂה
מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר,
הַרְוָאָה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל אֹמֵר בְּרוּךְ
שֶׁעָשָׂה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל,

15 *ב' עַל הַזִּיקִים וְעַל הַזּוּעוֹת וְעַל
הַבְּרָקִים וְעַל הַרְעָמִים וְעַל הַרוּחוֹת
הוּא אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁכַּחוּ מְלֵא עוֹלָם
עַל הַהָרִים וְעַל הַגְּבְעוֹת וְעַל
הַיַּמִּים וְעַל הַנְּהָרוֹת וְעַל הַמַּדְבָּרוֹת
הוּא אֹמֵר בְּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית: ר' יְהוּדָה
יְהוּדָה אֹמֵר הַרְוָאָה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל
אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל

1 אמן] אומן (ג) הכותי] כותי (ט ת ר ג 12 ג 13) המברך] מברך (ט ל); + אמן (מ)
2 את]- (מ ב נ ט ת); (את) (ד) הברכה] + [כולה] (ד); + כולה (ת) 5 שנעשו] + (בו)
(א); + בו (פ ק ב צ ו ד ט ת ר ג 4 ג 6 ג 9 ג 11) ניסים] + בו (מ) 6 ברוך]- (ל) ניסים]-
(ר) לאבתינון] לישראל] (ג 50); + וס (ר) 7 הזה] מהזה (ג); + הרואה (מ) שנעקרה]
שנעקר (מ) 11 הזועות] הזיעות (ל) ועל] (ו) על (א) 12 הברקים .... הרוחות] הרעמים
ועל הרוחות ועל הברקים (מ ת ל) הרעמים ועל הרוחות] הרוחות ועל הרעמים (צ)
13 הוא]- (ב נ ת ג) שכוחו] + וגבור' (מ); + וגבורתו (ת ל) עולם על] [את ה]עולם
[ו]על (א) עולם] עולמים (ג 9) ועל הגבעות] והגבעות (ק) 14-15 ועל הימים]-
(ר) 14 ועל] על (ק) 15 הימים] המים (ט) ועל הנהרות] והנהרות (ק) ועל] (ו) על
(א) 16 הוא]- (מ ב נ ת ל ח ג 4) עושה] + מעשה (מ ב ל) 17 יהודה] יודה (ק ג 50)
הרואה ..... אומ']- (ל) הרואה את] על (מ) 18 אומ' הוא אומר (מ) שעשה] משעשה
(ג 9) הים]- (ל) הגדול] + אימתי (ו); + ואימתי (ח)

1 עונין] + << (ג) עד] + >> (13ג) 7 ממנו] + >> (11ג) 11 הזועות] + >> (ג)
17 אומ' + << (15ג) הים] + << (ג)

קטעים: ג 2 ג 4 ג 6 ג 9 ג 11 ג 12 ג 13 ג 15 ג 50

הַגֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שְׁלִפְנֵי
עֲבוּדָה זָרָה. אֵין מְבָרְכִין עַל הַגֵּר
עַד שִׂיאֹתוֹ לְאוּרוֹ:

הַגֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שְׁלִפְנֵי
עֲבוּדָה זָרָה אֵין מְבָרְכִין עַל הַגֵּר
עַד שִׂיאֹתוֹ לְאוּרוֹ:

משנה ז

משנה ז'

מִי שֶׁאֶכַל וְשָׁכַח וְלֹא בִּרְךָ, בֵּית
שְׂמַאי אוֹמְרִים, יַחֲזוּר לְמִקְוָמוֹ
וַיְבָרֵךְ. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, יְבָרֵךְ
בְּמִקְוָמוֹ שֶׁנֶּזְכַּר. עַד אֵימְתִי הוּא
מְבָרֵךְ. עַד כְּדֵי שִׁיתְעַכֵּל הַמְּזוּן
שְׁבַמְעִיו:

*ח' מִי שֶׁאֶכַל וְשָׁכַח וְלֹא בִּרְךָ בֵּית
שְׂמַאי אוֹמְרִים יַחֲזוּר לְמִקְוָמוֹ וַיְבָרֵךְ
בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים יְבָרֵךְ בְּמִקְוָמוֹ שֶׁנֶּזְכַּר
עַד אֵימְתִי הוּא מְבָרֵךְ עַד כְּדֵי
שִׁיתְעַכֵּל הַמְּזוּן שְׁבַמְעִיו:

5

משנה ח

משנה ח'

בָּא לָהֶם יַיִן לְאַחַר הַמְּזוּן וְאֵין שָׁם
אֶלֶּא אוֹתוֹ הַכּוֹס, בֵּית שְׂמַאי
אוֹמְרִים, מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כֶּה
מְבָרֵךְ עַל הַמְּזוּן. וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים, מְבָרֵךְ עַל הַמְּזוּן וְאַחַר כֶּה
מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן. עוֹנֵין אִמֵּן אַחַר
יִשְׂרָאֵל הַמְּבָרֵךְ, וְאֵין

*ט' בָּא לָהֶם יַיִן לְאַחַר הַמְּזוּן וְאֵין
שָׁם אֶלֶּא אוֹתוֹ הַכּוֹס בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים
מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כֶּה מְבָרֵךְ עַל
הַמְּזוּן בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל
הַמְּזוּן וְאַחַר כֶּה מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן
עוֹנֵין אִמֵּן אַחַר יִשְׂרָאֵל הַמְּבָרֵךְ וְאֵין

15

1 ולא] ועל (ט) על-] (ט) 1-2 שלפני ..... אין] של עז' ואי' (מ) 1 שלפני] של (ג) ת ר
 ח) 2 אין] ו] אין (א); ואין (ג) 1 2 4 6 12; ואן (ג) 5-6 בית שמי' ב"ש (ח)
 6 שמי' שמאי (ק) צ נ ד ט ת ל ר ג 11 12 13 50; 7 בית הלל] וב"ה (ח) בית (ו) בית
 (א); ובית (פ) מ ב צ נ ד ט ל ר ג 4 6 12 13; הלל] הליל (ג) 6) אומ' אומ' (ת) יברך]-
 (ר) במקום] במקומו (מ) 8 עד] ועד (פ) ד ט ר ח ג 6 12; אמת' אימת (מ); מיה (ו)
 (ר); מתי (ד) ט ת ל 11) הוא]- (ט) ת (ל) כדי] כדי (ד) 9 שיתאכל] שיתעכל (מ) ב ת
 ר ח (ח) ג"א שיתאכל (ד); + אכילה (ד) המזון] (המזון) (ד) שבמעיו] [שבמעיו (א);
 במיעיו (ג); במעיו (פ) מ צ ג 13) 11 לאחר] אחר (מ) ט ת ל) המזון] + אם (ת) ואין]
 אין (ת); ואן (ג) 12 שם] + כוס (ד) אלא] 3 ( ) (ד) הכוס] כוס (ת); + [אלא אחד]
 (ד) שמי' ב"ש (ת) בית שמי' ב"ש (ח) שמי' שמאי (צ) נ ד ט ל ר ג 11 12 13 50)
 אומ'] (אומ') (א); אומר (ת) 14 בית] וב"ה (ת) בית הלל] וב"ה (ח) בית (ו) בית
 (א); ובית (פ) מ ב נ ד ט ל ר ג 4 6 12 13) אומ'רים] אומר (ר) 15 המזון ..... על-] (ג)
 ואחר ..... היין]- (ר) מברך]- (ג) 50) 16 עונין] ועונין (ג) ד ת ג 4 12 13 50) אמן]-
 (מ); אומן (ג) המברך] מברך (ט) ל); + אמן (מ) ואין] (ו) אין (א); ואן (ג) 4)

2 מברכין] + >> (ג) 27)

קטעים: ג 2 ג 4 6 11 12 13 ג 27 50

משנה ג'

משנה ג

*ד' בית שמי אומ' מקניח את ידיו
במפא ומניחה על השלחן בית הלל
אומ' על הפסת:
בית שמאי אומרים, מקניח ידיו
במפא ומניחה על השלחן. ובית
הלל אומרים, על הפסת:

משנה ה'

משנה ה

ה' בית שמי אומריז גר ומזון
ובשמים והבדלה בית הלל אומ' גר
ובשמים ומזון והבדלה בית שמי
אומ' שברא מאור האש ובית הלל
אומ' בורא מאורי האש:
בית שמאי אומרים, גר ומזון
ובשמים והבדלה. ובית הלל
אומרים, גר ובשמים ומזון
והבדלה. בית שמאי אומרים,
שברא מאור האש. ובית הלל
אומרים, בורא מאורי האש:

משנה ו'

משנה ו

*ז' אין מברכין לא על הגר ולא
על הבשמים שלגוים ולא על הגר
ולא על הבשמים שלמתים ולא על
על
אין מברכין לא על הגר ולא על
הבשמים של נכרים, ולא על הגר
ולא על הבשמים של מתים, ולא
על

2 בית שמי] ב"ש (ח) שמי] שמאי (צ נ ד ל ר ג 11 ג 12 ג 13 ג 19 ג) אומ'] (אומ') (א);
אומרים (ת) את]- (פ ק) את ידיו]- (מ) את]- (צ ת ר ח ג 11 ג 13 ג); אדם (נ ד)
ידיו (פ צ ד ל ג 1 ג 4 ג 13 ג) 3 במפא] במפה (פ ק מ ב צ נ ד ט ת ל ח ג 2 ג 6 ג 11 ג 12 ג)
(.) (27 ג) ומניחה] ומניח (ג) בית הלל] וב"ה (ח) בית (ו) בית (א); ובית (פ מ ב צ
נ ד ת ל ר ג 1 ג 4 ג 6 ג 12 ג 13 ג) הלל] הליל (ג) 4 אומ'] אומר (ת); + אף (ג); + מניח
(מ); + מניח לפניו (ג) על] אף מעל (ג) הכסת] הכוסות (ג) 6 בית שמי] ב"ש (ח)
שמי] שמאי (צ נ ד ט ת ל ר ג 11 ג 12 ג 13 ג 50 ג) אומריז] אומר (ת) 7 ובשמים] בשמים
(פ מ נ ד ט ת ל ר ח ג 11 ג 13 ג) בית הלל] וב"ה (ח) בית (ו) בית (א); ובית (פ מ ב צ נ ד
ט ת ל ר ג 1 ג 4 ג 6 ג 11 ג 12 ג) אומ'] אומר (ת) 8 ובשמים ומזון והבדלה] והבדלה ומזון
ובשמים (ג) ומזון] מזון (מ נ ד ת ל ר ח ג 2 ג 11 ג 12 ג 13 ג) בית שמי] ב"ש (ח) שמי]
שמאי (צ נ ד ט ת ל ר ג 11 ג 12 ג 13 ג 50 ג) 9 אומ'] אומר (ת) שברא] אשר ברא (ג) 11
ג 12 ג 13 ג 27 ג); בורא (צ) מאור] מאורי (מ) ובית הלל] וב"ה (ח) ובית (ק צ ג 2
ג 50 ג) הלל] הליל (ג) 10 אומ'] אומר (ת) 12 לא]- (ט) ולא] לא (נ ד); ועל
(ט); + על הבשמים (ג) 13 על]- (ט) שלגוים] של <עכום> (ד); + (עכו"ם) (א)
שלגוים] ואין מברכין לא על הגר (ל) ולא]- (ט) ולא] (ט); לא (ק מ ג 27 ג) על] ועל (ט)
14 ולא] ועל (ט) על]- (ט) ולא]- (ט); לא (ק מ ג 27 ג) על] ועל (ט)

2 מקניח] + >> (ג) 3 השולחן] + << (ג) 13 על]- + >> (ג)

קטעים: ג 2 ג 4 ג 6 ג 11 ג 12 ג 13 ג 19 ג 27 ג 50 ג

הַלֵּל בְּסֵעֻדָה בֵּית שְׁמַי אֹמְרִים,
מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחֲרָיָהּ מְבָרֵךְ
עַל הַיַּיִן. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, מְבָרֵךְ
עַל הַיַּיִן וְאַחֲרָיָהּ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם:

הַלֵּל בְּסֵעֻדָה בֵּית שְׁמַי אֹמְרִין
מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחֲרָיָהּ מְבָרֵךְ
עַל הַיַּיִן בֵּית הַלֵּל אֹמְרֵי מְבָרֵךְ עַל
הַיַּיִן וְאַחֲרָיָהּ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם:

משנה ב

משנה ב'

5

בֵּית שְׁמַי אֹמְרִים, נוֹטְלִין לַיָּדַיִם,
וְאַחֲרָיָהּ מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס. וּבֵית
הַלֵּל אֹמְרִים, מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס
וְאַחֲרָיָהּ נוֹטְלִין לַיָּדַיִם:

*ב' בֵּית שְׁמַי אֹמְרֵי נוֹטְלִים לַיָּדַיִם
וְאַחֲרָיָהּ מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס בֵּית
הַלֵּל אֹמְרֵי מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס וְאַחֲרָיָהּ
נוֹטְלִים לַיָּדַיִם:

משנה ד

משנה ד'

10

בֵּית שְׁמַי אֹמְרִים, מְכַבְּדִין אֶת
הַבַּיִת וְאַחֲרָיָהּ נוֹטְלִין לַיָּדַיִם.
וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, נוֹטְלִין לַיָּדַיִם
וְאַחֲרָיָהּ מְכַבְּדִין אֶת הַבַּיִת:

*ג' בֵּית שְׁמַי אֹמְרֵי מְכַבְּדִין אֶת
הַבַּיִת וְאַחֲרָיָהּ נוֹטְלִים לַיָּדַיִם בֵּית
הַלֵּל אֹמְרֵי נוֹטְלִים לַיָּדַיִם וְאַחֲרָיָהּ
מְכַבְּדִין אֶת הַבַּיִת:

1 בית שמי' ב"ש (ח) שמי' שמאי (קצנטלר לג 111 ג 19) אומרי' אומר (ת)
2 מברך] מברכין (ג) מברך(2)- (מ) 3 בית הלל] ו"ה (ח) בית(1) בית (א); ובית
(פקמבצנדטלר לג 61 ג 19) הלל] הליל (6) אומרי' אומר (ת) 6 בית שמי'
ב"ש (ח) שמי' שמאי (צנטלר לג 111 ג 19) אומרי' אומרי' (ת) נוטלים ..... לידים]
מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלים לידים ובית הלל אומרי' נוטלים לידים ואחר כך (מוזגים
את הכוס) (4) נוטלים]+ [גולין] (ד) לידים]+ מוזגין על היין (ל) 7 כד] כן (גד)
בית ..... הכוס]- (ג) 7-8 בית הלל] וב"ה (ח) 7 בית(1) בית (א); ובית (פקמבצנ
טלר לג 61 ג 19) 8 הלל] הליל (6) אומרי' אומרי' (ת) את]- (ט) הכוס]+ תחילה (ט)
9 לידים]+ [[משנה ג' אחרי המשנה ד']]] (מבטל) 11 בית שמי' ב"ש (ח) בית (...)
(27) שמי' שמא (ג); שמאי (צנדטלר לג 111 ג 131 ג 19) אומרי' אומר (ת)
12 לידים] את הידים (מ) 12-13 בית הלל] וב"ה (ח) 12 בית(1) בית (א); ובית (פק
מבצנדטלר לג 41 ג 121 ג 131 ג 19) 13 אומרי' אומר (ת) לידים] את הידים (מ)
כד] כן (א)

8 ואחר]+ << (ג12) 9 נוטלים]+ << (ג13)

קטעים: ג1 ג2 ג4 ג6 ג11 ג12 ג13 ג19 ג27

משנה ד'

משנה ד

שְׁלֹשָׁה שְׁאָכְלוּ כְּאַחַד, אֵינָן רְשָׁאִין
 לְחַלֵּק וְכֵן אַרְבַּעָה, וְכֵן חֲמִשָּׁה.
 שְׁשָׁה גַחְלִיקוֹן, עַד עֶשְׂרֵה. וְעֶשְׂרֵה
 אֵינָן גַּחְלִיקוֹן, עַד שִׁיְהִיו עֲשָׂרִים:

*ז' שְׁלֹשָׁה שְׁאָכְלוּ כְּאַחַת אֵינָן
 רְשָׁאִים לְחַלֵּק וְכֵן אַרְבַּעָה וְכֵן
 חֲמִשָּׁה שְׁשָׁה גַחְלִיקִים עַד עֶשְׂרֵה
 5 וְעֶשְׂרֵה אֵינָן גַּחְלִיקוֹן עַד שִׁיְהִיאוּ
 עֲשָׂרִים:

משנה ה

משנה ה'

שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁהִיוּ אוֹכְלוֹת בְּבֵית
 אֶחָד, בְּזִמְן שֶׁמִּקְצָתָן רוֹאִין אֶל־אֶת
 אֱלוֹ, הֲרִי אֱלוֹ מִצְטָרְפִין לְזִמּוֹן וְאִם
 לֹא, אֱלוֹ מְזַמְנִין לְעֶצְמָן, וְאֱלוֹ
 מְזַמְנִין לְעֶצְמָן. אֵין מְבָרְכִין עַל
 הַיַּיִן עַד שִׁיתֵן לְתוֹכוֹ מִיָּם, דְּבָרֵי
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים,
 מְבָרְכִין:

*ח' שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁהִיוּ אוֹכְלוֹת
 בְּבֵית אֶחָד בְּזִמְן שֶׁמִּקְצָתָן רוֹאִים
 10 אֶל־אֶת אֱלוֹ הֲרִי אֱלוֹ מִצְטָרְפִין
 לְזִמּוֹן אִם לֹא אֱלוֹ מְזַמְנִין לְעֶצְמָן
 וְאֱלוֹ מְזַמְנִין לְעֶצְמָן אֵין מְבָרְכִין
 עַל הַיַּיִן עַד שִׁיתֵן לְתוֹכוֹ מִיָּם דְּבָרֵי
 ר' אֱלִיעֶזֶר וְחֲכָמֵי אוֹמְרֵין מְבָרְכִין:

פרק ח'

*פר' *ח' *הלכ' *ח' 15

משנה א

משנה א'

אֱלוֹ דְּבָרִים שְׁבִין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית

אֱלוֹ דְּבָרִים שְׁבִין בֵּית שְׁמַי לְבֵית

2 כאחת] כאחד (ב צ 1 ח ג); מכאחת (ל) 3 רשיים] רשאיין (ג 25 ג 60); רשאים (פ ק מ
 ב); רשאיין (צ 1 ד ט ת ל ר ח ג 4 ג 6 ג 10 ג 11 ג 14 ג 19 ג) לחלק] ליחלק (ג ט) 4 חמשה]
 + וכן (ט) 5 ועשרה] (ו) עשרה (א); שרה (ד); עשרה (ח) אינן] אין (ת); עד (ל)
 שיהוא] שיהיו (מ ב 1 ד ט ת); שיהו (פ ק ל ר ג 2 ג 4 ג 6 ג 11 ג 14 ג 60 ג) 8 חבורות] חבירות
 (ג); חבורת (ק) אוכלות] אוכלים (ק ט) 9 בבית-] (ג); + אוכלות (ג) אחד
 (...) ת (ג); כאחת (ג) בזמן] + אשר (ו) שמקצתן-] (ג); מקצתן (ו); + אילו (ג)
 רואים] שרואין (ג) 10 אלון-] (ג) את] (את) (ד) 11 אם] ואם (פ ק מ ב צ 1 ד ט ת ל
 ח ג 2 ג 6 ג 11 ג 19 ג 60 ג) 12 אין] אין (ז) (א); ואין (צ ט ל ח ג 19 ג); ואן (ג) 13 לתוכו
 (ל) תוכו (א) 14 אליעזר] אלעזר (ג 14); ליעזר (ק) 17 בית ..... הלל] ב"מ וב"ה (ח)
 שמי' שמאי (צ 1 ט ת ל ר ג 11 ג 19 ג) לבית] ובין בית (ת); ובית (ק ב צ 1 ד ט ג)

9 בזמן] + << (ג 11) 10 מצטרפיין] + >> (ג 25) 11 מזמניין] + >> (ג 10) לעצמן] + >>
 (ג 60) 14 מברכיין] + >> (ג 14) 16 ח' + << (ג 27)

קטעים: ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 11 ג 14 ג 19 ג 25 ג 27 ג 60 ג

ישראל. בְּאֵלֶיךָ וְהוּא, אֹמֵר, בְּרָכוּ.
 בְּרִיבּוּא, אֹמֵר, וְבִרְךָ לְה' אֱלֹהֵינוּ
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יוֹשֵׁב
 הַכְּרוּבִים עַל הַמְּזוּזָן שְׁאֲכַלְנוּ.
 בְּרִיבּוּא וְהוּא, אֹמֵר, בְּרָכוּ. כְּעִנְיָן
 שֶׁהוּא מְבַרְךָ, כִּדְ עִנְיָן אַחֲרָיו,
 בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים עַל
 הַמְּזוּזָן שְׁאֲכַלְנוּ. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי
 אֹמֵר, לְפִי רַב הַקְּהֵל הֵן מְבַרְכִין,
 שְׁנֹאֲמַר בְּמִקְהֵלוֹת בְּרָכוּ אֱלֹהִים, ה'
 מְמַקֵּר יִשְׂרָאֵל. אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא,
 מֵה מְצִינֵנוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֶחָד
 מְרַבִּין וְאֶחָד מוֹעֲטִין אֹמֵר, בְּרָכוּ
 אֵת ה'. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר, בְּרָכוּ
 אֵת ה' הַמְּבַרְךָ:

יִשְׂרָאֵל בְּאֵלֶיךָ וְהוּא אֹמֵר בְּרָכוּ
 בְּרִיבּוּא אֹמֵר וְבִרְךָ לִי אֱלֹהֵינוּ
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי צְבָאוֹת בְּרִיבּוּ
 וְהוּא אֹמֵר בְּרָכוּ כְּעִנְיָן שֶׁהוּא
 מְבַרְךָ כִּדְ עִנְיָן אַחֲרָיו כִּי יִי
 אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
 יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים עַל הַמְּזוּזָן שְׁאֲכַלְנוּ
 ר' יוֹסֵה הַגְּלִילִי אוֹ לְפִי רוֹב הַקְּהֵל
 הֵם מְבַרְכִין שְׁנֵי בְּמִקְהֵלוֹת בְּרָכוּ
 אֱלֹהִים יִי מְמַקֵּר יִשְׂרָאֵל: *וְ אִם
 ר' עֲקִיבָה מֵה מְצִינֵנוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת
 אֶחָד מְרוֹבִים וְאֶחָד מוֹעֲטִים אֹמֵר
 בְּרָכוּ אֵת יִי ר' יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר
 בְּרָכוּ אֵת יִי הַמְּבַרְךָ:

5
10

1 [ישראל צבאות] [בא] (ל) באלף] אלהי הצבאות בריבו (ק) והוא] והם (מ) והוא
 + באלף אומרין גברך (ג) אומר] אומרים (4) ברכו] ברוך הוא (פ ק צ ג 1 19 ג 25 ג
 51 ג 60 ג) 2 בריבוא ... אומ]-(ק) בריבוא] ברבו (4); בריבו (1 ג 2) אומ' ...
 אחריו]-(1) אומר] אומרים (4) ליי אל'הינו]-(ט) ליי אל' יי (מ); לה' (ג) ליי
 יי (ל); לה' (ת); + אלהים (ח) 3 אלהי ישראל]-(ר) אלהי] [אלהי (א); אל (1 ג); לה'
 (ט) ישראל' ..... יי]-(ט) ישראל' צבאות (ל) אלהי צבאות] אהיה אשר אהיה (ח)
 אלהי צבאות]-(מ) צבאות] הצבאות (ב); ישר' יושב הכרובים (ל); + (יושב הכרובים)
 (פ); + (יושב הכרובים על המזון שאכלנו] (ד); + (יושב הכרובים על המזון שאכלנו (מ)
 (ת); + ישראל יושב הכרובים (ר) בריבון ברבוא (מ ב 19 ג); בריבוא (צ ת ח 6 ג 51 ג)
 4 והוא] והם (מ) אומר] אומרים (4); + [ברוך הוא] (19 ג) ברכו] ברוך הוא (ג 25 ג 51 ג
 60 ג); + אחד רבוא ואחד עשר' (מ) 5 כך]-(2) ב' גברך (ר); + אל (1 ג) ב'רוך]
 + אתה (ל) יי] ה (ת); ה' (1); ליי (ר); + אלהים (ח) 6 ישר' אל'הי]-(מ) אל'הי
 צבאות]-(ת 11 ג) אל'הי] + צבאות] יושב הכר' והוא אמ' ברוך הוא כענין שהוא מברך
 כך ענין אחריו ב'א יי אל'ינו אל'י ישר' אל'י (1 ג) על] הצבאות (ק) צבאות]
 הצבאות (מ ב ל ר) 7 המזון]-(ר) שאכלנו] + משלנו (ח); + משלו (ר) 8 יוסה]
 יוס(.) (10 ג); יוסי (ק צ נ ד ט ת ל ר ח ג 11 ג 6 ג 11 ג 14 ג 19 ג 60 ג) 9 הם]-(ט) מברכין]
 + הן (מ) שנאמר ..... ישראל]-(ל) 10 אלהים יי ממקור] את יי אלהים (ממקור) (מ)
 יי ..... אמ]-(ר) יי ממקור ישראל]-(ד ח 60 ג) יי] ה' (ג ט ת) 11 עקיבה] (...)
 (14 ג); עקיב' (ל); עקיב[א] (ה) (19 ג); עקיבא (נ ת ח ג 4 ג 11 ג 60 ג); + אומ' (ר) מה] (מה)
 (ד); מא (4 ג) מצינו] מצינו (6 ג 11 ג 60 ג) בבית הכנסת]-(14 ג) 12 אחד] אחת (60 ג)
 ואחד] ואחת (60 ג) ממועטים] מועטים (ת 4 ג) אומר] אומרים (60 ג); ואומרים (צ)
 13 יי] ה' (ג ט ת); השם (ח) אומ' + ואו' (מ) 14 יי] ה' (ג ט ת); יהוה (פ)

4 כעניין] + >> (51 ג)

קטעים: 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 19 ג 25 ג 51 ג 60 ג

ומעֲשֶׂר מֵעֵשֶׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שְׁלֹא נִפְדּוּ, וְהַשְּׂמֶשֶׁשׁ שֶׁאֵכָל פְּחוֹת מִכֹּהֲנֵי, אֵין מִזְמַנִּין עֲלֵיהֶן; וְהַנְּכָרִי, אֵין מִזְמַנִּין עֲלֵיהֶן

משנה ב'

משנה ב

5 וְשֵׁים וְעֶבְדִים וְקִטְנִים אֵין מִזְמַנִּין עֲלֵיהֶן עַד כַּמָּה הֵן מִזְמַנִּין עַד כֹּהֲנֵי ר' יְהוּדָה אָמַר עַד כַּפִּיצָה; וְשֵׁים וְעֶבְדִים וְקִטְנִים, אֵין מִזְמַנִּין עֲלֵיהֶם. עַד כַּמָּה מִזְמַנִּין, עַד כֹּהֲנֵי. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַד כַּפִּיצָה:

משנה ג'

משנה ג

10 *ד' כִּיצַד מִזְמַנִּין בְּשִׁלְשָׁה אֹמִ' וְנִבְרַךְ בְּשִׁלְשָׁה וְהוּא אֹמִ' בְּרָכוּ בְּעֵשְׂרָה אֹמִ' וְנִבְרַךְ לְאֱלֹהֵינוּ בְּעֵשְׂרָה וְהוּא אָמַר בְּרָכוּ אֶחָד עֵשְׂרָה וְאֶחָד עֵשֶׂר רִבּוּא: *ה' בְּמֵאָה אֹמִ' וְנִבְרַךְ לִיְי אֱלֹהֵינוּ בְּמֵאָה וְהוּא אָמַר בְּרָכוּ בְּאֶלֶף 15 אֹמִ' וְנִבְרַךְ לִיְי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי כִּיצַד מִזְמַנִּין, בְּשִׁלְשָׁה אֹמִר, וְנִבְרַךְ. בְּשִׁלְשָׁה וְהוּא, אָמַר, בְּרָכוּ. בְּעֵשְׂרָה, אָמַר וְנִבְרַךְ לְאֱלֹהֵינוּ. בְּעֵשְׂרָה וְהוּא, אָמַר, בְּרָכוּ. אֶחָד עֵשְׂרָה וְאֶחָד עֵשֶׂר רִבּוּא. בְּמֵאָה, אָמַר, וְנִבְרַךְ לַה' אֱלֹהֵינוּ. בְּמֵאָה וְהוּא, אָמַר, בְּרָכוּ. בְּאֶלֶף, אָמַר וְנִבְרַךְ לַה' אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי

1 ומעשר] מעשר (מ) שלא נִפְדּוּן (שלא) נִפְדּוּ (מ) 2 השמש] והשמש (פ ק ב צ ו ד ט ת ל ר ח ג 4 ג 6 14 ג 19 ג 21 ג 25 ג 60 ג) 3 עליהן] עליו (ד ת ל ר ח ג 19 ג 21 ג 25 ג 60 ג) 6 עליהן] (מ); עליו (ג) 7 יהודה] יודעה (ג 25); יודה (ק) עד] ועד (פ ו ט 6 ג 10 ג) 9 כיצד] כאיזה צד (ג 1 ג 4 ג 60 ג); כי א זה צד (51 ג) מזמנין] + עליו (ל) אומ' אומרים (60 ג) 10 נברך] ברכו (14 ג); + שאכלנו (ח) בשלשה והוא והם (מ) או' אומרים (ג 4) ברכו] ברוך הוא (פ ק צ ג 1 ג 6 ג 19 ג 25 ג 51 ג 60 ג) 11 אומ' אומרים (ג 4) 12-11 לאלהינו ..... ברכו] אלהי' (מ) 11 לאלהינו] (ג) אלהינו (ת); לאלדינו (ו) 12 אומר] (19 ג); אומרין] (א) ברכו] (...)) הוא (10 ג); ברוך הוא (פ ק צ ג 1 ג 6 ג 19 ג 25 ג 51 ג 60 ג); נברך (ו) 13 עשרה] עשר (מ ט) ואחד] (ו) אחד (א); + עשרה (51 ג) עשר] עשר' (מ); עשרה (ב ת ח); עשרת (ל) ריבוא] רבו (4 ג); רבוא (ט) 14 במאה] + הוא (ת) אומ' (ח); אומרים (ג 4) 60 ג) ליי] (מ); ה' (ת); לה' (ט) אלהינו ..... ליי] (6 ג) אלהינו] אלדינו (ו) אלנינו] אלהי ישראל (ח) אלהנו] + אל"י ישראל (ג) אלהינו] + אלהי ישראל (ר); + על המזון שאכלנו (מ) 15-16 במאה ..... ישראל] (ג) 15 והוא אומרין] והם (מ) והוא] + אומ' (60 ג) והוא אומרין] או' (מ) אומרין] אומר (ב צ ט ת 19 ג 51 ג) ברכו] ברוך הוא (פ ק צ ו 10 ג 19 ג 25 ג 51 ג 60 ג) באלף] ובאלף (ת); + הוא (מ ת) 16 אומ' אומרים (ג 4) 60 ג) ליי אלהינו] יי (מ); לה' (ו) ליי] יי (ל); לה' (ט ת) אלהינו] (אלהינו) (ד) 1:22-16 אלהי ישראל] (ר); אלהי צבאות (ח)

3 עליהן] + >> (21 ג)

קטעים: ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 19 ג 21 ג 25 ג 51 ג 60 ג

משנה ח

משנה ח'

אכל תאנים וענבים ורמונים, מברך
אחריהן שלש ברכות, דברי רבן
גמליאל. וחכמים אומרים, ברכה
אחת מעין שלש. רבי עקיבא
אומר, אפלו אכל שלק והוא מזונו,
מברך אחריו שלש ברכות. השוטה
מים לצמא, אומר שהכל נהיה
בדברו. רבי טרפון אומר, בורא
נפשות רבות:

*ח' אכל תאנים וענבים ורמונים
מברך עליהן שלוש ברכות דב' ר'
גמליאל וחכ' אומ' ברכה אחת ר'
עקיבה אומ' אפילו שאכל שלק
והוא מזונו מברך עליו שלש
ברכות השוטה מים לצמא או'
שהכל נהיה בדברו ר' טרפון אומ'
בורא נפשות וחסרונו:

5

פרק ז'

*פ' *ז' *ה' *ח'

10

משנה א

משנה א'

שלשה שאכלו כאחד, חיבין לזמן.
אכל דמאי, ומעשר ראשון שניטלה
תרומתו, ומעשר שני והקדש
שנפדו, והשמש שאכל כזית,
והכותי, מומנין עליהם. אבל אכל
טבל, ומעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו,

שלשה שאכלו כאחת חיבין לזמן
אכל דמיי ומעשר ראשון שניטלה
תרומתו ומעשר שני והקדש
שניפדו השמש שאכל כזית והכותי
מומנין עליהן: *ב' אבל אכל טבל
ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו

15

2 תאנים וענבים] ענבים ותאנים (ד ת ל) וענבים]- (ח) ; ענבים (ב 1 ג 60) 3 עליהן]
אחריהן (מ ב 1 ג 60) ; + (נ"א אחריהם) (ד) ר' רבן (צ 1 ד ט ת ח ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 19 ג 21 ג
4 אחת] מעין שלש (מ) ; + מעין שלוש (ג 60) ; + מעין שלש (ק ב ד ט ת ח)
5 עקיבה] [עקיבא] (עקיבה) (19 ג) ; עקי' (27 ג) ; עקיבא (נ ט ת ל ח ג 6 ג 60) אפילו]- (מ)
שאכל] אכל (פ ק מ ב צ 1 ד ט ת ל ר ג 4 ג 6 ג 19 ג 60) ; לא אכל (ח) ; + אלא (ח) 6 והוא]
והוא (א) עליו] אחריהן (ג 60) ; אחריו (מ ב 1 ח) ; + (אחריו) (ד) שלש]- (ג 60)
7 השוטה] והשוטה (פ ק צ ג 19) או'] מברך (ת) ; + עליו (ח) 8 שהכל ..... אומ']- (ל)
נהיה בדברו]- (ג 60) טרפון] יהודה (ר) 9 נפשות] + (רבות) (א) ; + רבות (מ ב צ 1 ד ט
ת ל ח ג 14 ג 19 ג 21 ג 60) וחסרונו]- (ב ט) ; וחסרונו (ג 60) בדברו] + על כל מה שברא חי
העולמים (ח) 12 כאחת] כאחד (ב ח ג 60) ; על שלחן אח' (מ) לזמין] להיזמן (ג) ; לזמ'
(ר) ; לזמן (ט 10 ג 19 ג 25 ג 60) 13 אכל] אבל (ק ט ר) דמיי] (...) (14 ג) ; דמאי (מ ב
צ 1 ד ט ת ל ר ח ג 6 ג 10 ג 19 ג 25 ג 51 ג) ; דמאי 3,13.71 (60 ג) [ומעשר] מעשר (ג 60) ; דמאי
(4 ג) שניטלה] שלא נטלה (מ) 14 ומעשר] מעשר (ת) ; + (...) והקדש (ג)
15 שניפדו] [שלא] (ש) נפדו (מ) השמש] והשמש (25 ג) ; והשמש (פ ק ב צ 1 ד ט ת ל ג 4 ג
6 ג 10 ג 14 ג 19 ג 21 ג 60) והכותי] + אין (ק) 16 עליהן] עליו (מ צ ד ת ר 19 ג 60)
אבל .... עליהן]- (ג 1) אבל]- (מ 60) ; + אם (ח 10 ג 25 ג) אכל]- (ג 17) ראשון]
שני (ג) שלא נטלה] שניטלה (10 ג)

3 דב'] + (33 ג 34 ג) 5 שלק] + (14 ג) 6 שלש]- + (27 ג) 8 בדברו] + (51 ג)

קטעים: ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 19 ג 21 ג 25 ג 27 ג 33 ג 34 ג 51 ג 60 ג

משנה ו'

משנה ו

*ו' היו יושבים כל אחד ואחד
מברך לעצמו הסבו אחד מברך
לכלם בא להם יין בתוך המזון כל
אחד ואחד מברך לעצמו לאחר
המזון אחד מברך לכולם ואומ' על
המגמר אף על פי שאין מביאין
את המגמר אלא לאחר הסעודה:

5

היו יושבין לאכל, כל אחד ואחד
מברך לעצמו. הסבו, אחד מברך
לכלן. בא להם יין בתוך המזון, כל
אחד ואחד מברך לעצמו. לאחר
המזון, אחד מברך לכלם. והוא
אומר על המגמר, אף על פי שאין
מביאין את המגמר אלא לאחר
הסעודה:

משנה ז'

משנה ז

*ז' הביאו לו מליח פתחילה ופת
עמו מברך על המליח ופוטר את
הפת שהפת טפילה לו זה הכלל
כל שהוא עיקר ועימו טפילה
מברך על העיקר ופוטר את
הטפילה:

10

הביאו לפניו מליח פתחילה ופת
עמו, מברך על המליח ופוטר את
הפת, שהפת טפילה לו. זה הכלל,
כל שהוא עקר ועמו טפילה, מברך
על העקר ופוטר את הטפילה:

15

2 יושבים] + בין (ג); + לאכל (ב) יושבים] + לאכול (א) ואחד] - (ת) 3 הסבון] + כל (מ) 4 יין] ז' (21ג) 5 לאחר] אחר (ת) 6 לכולם] + אמר להם לפי שאין בית הבליעה פנוי (ג60); + ברכת המזון (ח); + הביאו לפניהם שמן והדס ב"ש אומ' מברך על השמן ופוטר את ההדס וב"ה מברך על ההדס ופוטר את השמן א"ר שמעון בן גמליאל אני מכריע שמן זכינו לרהחו וזוכין לסיכתו הדס לריחו וזכינו ולסיכתו לא זכינו הביאו לפניו שמן ויין ב"ש אומ' אוחו שמן בימינו ומברך על היין ושותהו ואחר כך מברך על השמן וטחו בראש השמש אם היה השמש ת"ח טחו בכותל מפני שגנאי הוא לת"ח שיצא כשהוא מבושם לשוק (ח) ואומ' (והוא) אומ' (ד); [ואמר] (ג1); הוא אומ' (ג27); והוא אומ' (ח); והוא אומר (מ ב ט ת ל ג60) 7 המגמר] המוגמר (ג1); המוגמר (ג60) אף על פי] אפעלפי (ג2) אף] ואף (ת) שאין] שאינו (ל) מביאין] מביא (ל) 8 את] - (ק) המגמר] המוגמר (ג60); מוגמר (ח) אלא] עד (מ) הסעודה] - (ר); סעודה (מ ת) 10 *ז' הביאו לפניהם שמן והדס בית שמאי או' מברך על השמן ואחר כך מברך על ההדס ובית הלל או' מברך על ההדס ואחר כך מברך על השמן א' רבן גמל' אני מכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו והדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו (ל) לון להם (מ); לפניו (ב נ ד ט ת) *ז' + מתני' הביאו לפניהם שמן והדס בית שמאי (אומ') מברך על השמן ופוטר את ההדס ובית הלל אומ' מברך על ההדס ופוטר את השמן אמ' רבן גמליאל (.) מכריע שמן זכינו כריחו זכינו לסמ' (.) והדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו. מתני' הביאו לו שמן ויין בית שמאי אומ' אוחו שמן בימינו ויין בשמאלו מברך על השמן ואחר כך מברך על היין ושותיהו (ובית הלל אומ' אוחו יין בימינו ושמן בשמאלו מברך על היין ושותיהו) ושותיהו ואחר כך מברך על השמן וטחו בראש השמש אם היה שמש תלמיד חכמים טחו בכותל מפני שגנאי הוא לתלמיד חכמים שיצא כשהוא מבושם לשוק (ג60) כתחילה] - (ט) (מ ט); בתחלה (ב נ ד ח); תחלה (ת) 12 הפת] + מפני (מ ח) טפילה] טפלה (א) 14 על] את (ר) העיקר] העיק (ג2)

4 המזון] + << (ג60) 5 מברך] + << (ג27) 10 כתחילה] - >> (ג20)

קטעים: ג1 ג2 ג4 ג6 ג10 ג19 ג20 ג21 ג25 ג27 ג33 ג34 ג60

משנה ד'

משנה ד

*ד' היו לפניו מינים הרבה ר' יודה
אומ' אם יש ביניהן ממין שבעה
עליו הוא מברך וחכמ' אומ' מברך
על אי זה מהן שירצה:

5

היו לפניו מינים הרבה, רבי יהודה
אומר, אם יש ביניהם ממין שבעה,
מברך עליו. וחכמים אומרים,
מברך על איזה מהם שירצה:

משנה ה'

משנה ה

*ה' בירך על היין שלפני המזון
פטר את היין שלאחר המזון בירך
על הפרפרת שלפני המזון פטר
את הפרפרת שלאחר המזון בירך
על הפת פטר את הפרפריות על
הפרפריות לא פטר את הפת בית
שמי אומ' אף לא מעשה קדירה:

10

ברך על היין שלפני המזון, פטר
את היין שלאחר המזון. בירך על
הפרפרת שלפני המזון, פטר את
הפרפרת שלאחר המזון. בירך על
הפת, פטר את הפרפרת על
הפרפרת, לא פטר את הפת. בית
שמי אומרים, אף לא מעשה
קדירה:

2 [היו] מי שהיו (ר) לפניו לפניו (ו) (א); + הרבה (ת) 2-3 ר' בי יודה אומ' (ח) -
2 [יודה] (ה) ודה (א); ; יהודה (פ מ ב צ ו ד ט ת ל ר ג ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 20 ג) 3 אומ' אמ'
(1ג) ביניהן] - (ט); לפניו (ל) ממין] מין (ת ל) שבעה] + מברכין (ל) 4 הוא מברך] -
(ב ל) הוא] - (ג) מברך] + דברי ר' יהודה (ח) מברך] - (ר ג 19); (מברך) (א); [מברך]
(ד); יברך (ט) 5 איזה] אי זה (צ ו ד ט ר ג 6 ג 10 ג 19 ג 21 ג) מהן] - (ל) שירצה] + מברך
(ר) 7 בירך] (מברך) ברך (ד) שלפני ..... הפרפרת] - (ג 27) 8 פטר] פניטר (ד)
9 על .... בירך] - (ג) הפרפרת] הפרפרות (מ ד ל ח); הפרפרית (ג 33 ג 34) פטר]
פניטר (ד) 10 הפרפרת] הפרפרות (מ ד ל ח) 11 על] את (ג 2) פטר] פניטר (ד)
את] - (ל) הפרפרת] הפרפרית (ח); הפרפר(י)ת (א) הפרפריות] הפרפרות (21ג)
הפרפרת] הפרפרות (מ); הפרפרות (פ צ ל) הפרפריות] הפרפרות (ג 4); הפרפרת
(19ג); + בירך (21ג) הפרפרת] + ברך (ל) 12 הפרפריות] הפרפ (ג 1); הפרפרות
(פ מ צ ל 21ג); הפרפרת (ב ו ד ט ת ח 19ג) הפת] שלהפת (ג 4) 12-13 בית שמי] ב"ש
(ח) 13 שמי] שמא (ג 4); שמאי (צ ו ת ל ר ג 6 ג 19 ג 25 ג); שמי (ג 34) אף לא] אפילו
(פ ו ר ג 21 ג) לא] לו (25ג)

3 ממין] + << (19ג) 4 אומ' + >> (14ג) 9 על] + << (33ג 34ג) 10 המזון] + << (25ג)
11 הפרפריות] + >> (27ג)

קטעים: ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 19 ג 20 ג 21 ג 25 ג 27 ג 33 ג 34 ג

המוציא לחם מן הארץ ועל
הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה.
רבי יהודה אומר, בורא מיני
דשאים:

המוציא לחם מן הארץ ועל
הירקות הוא אומר בורא פרי
האדמה ר' יודה אומר בורא מיני
דשאים:

משנה ב

משנה ב' 5

ברך על פירות האילן בורא פרי
האדמה, יצא. ועל פירות הארץ
בורא פרי העץ, לא יצא. על כלם
אם אמר שהכל נהיה בדברו, יצא:

*ב' בירך על פירות האילן בורא
פרי האדמה יצא על פירות הארץ
בורא פרי העץ לא יצא ועל כולם
אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא:

משנה ג

משנה ג' 10

על דבר שאין גידולו מן הארץ
אומר שהכל על החמץ ועל
הנובלות ועל הגובאי אומר שהכל
(על החלב ועל הגבינה ועל הביצים
אומר שהכל). רבי יהודה אומר, כל
שהוא מין קללה אין מברכין עליו:

*ג' על דבר שאין גידולו מן הארץ
אומר שהכל נהיה בדברו על
החמץ ועל הגוביי ועל הנובלות
הוא אומר שהכל נהיה בדברו ר'
יודה אומר כל שהוא מין קללה אין
מברכין עליו:

1 ועל] על (ק צ ח ג 2) 2 הוא אומר] (הוא אומר) (ד) הוא- (מ ב ל) 3 יודה
י(ה)ודה (א); יהודה (פ ק מ ב נ ד ט ת ל ר ח ג 4) 7 על] על(ו)על//על(א); ועל (פ מ
ב נ ד ט ת ל ח ג 2 ג 14 ג 34) 8 בורא] בורה (33 ג 34) העץ] האדמה (6) ועל] על (ב 1
ד ט) 9 נהיה בדברו]- (ט) בדברו]- (ב) 11 על] ועל (ת 14); ועל כל (מ); + כל
(ט) גידולו] גידול(י)ו (א); גידוליו (פ ק ט ג 1 ג 2 ג 6 ג 14 ג 20 ג 27); גידוליו (10) הארץ]
+ (הוא) (ד); + [מן הארץ] (א); + הוא (ט) 12 אומר]- (מ) נהיה בדברו]- (ב)
13 הגוביי ועל הנובלות] הנובלות ועל הגביאי (ג); הנובלות ועל הגובאי (ב ד ת ל)
הגוביי] הגובאי (ר ח ג 10) הגוביי ועל הנובלות] הנובלות ועל הגובאי (מ) הנובלות]
הטבלות (ט) 14 הוא]- (מ ב נ ט ת ח ג 14); (הוא) (ד); + [היה] (א) נהיה בדברו]- (מ)
1) ; על החלב ועל הגבינה ועל הביצים אומר שהכל (ב) ר'בי] + ועל החלב ועל הגבנה ועל
הביצים הוא אומר שהכל נהיה בדברו (צ) 15 יודה] (ה)ודה (א); יהודה (2); יהודה (פ)
מ ב צ נ ד ט ת ל ר ח ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 20 ג 27 ג 33 ג 34)

10 *ג' + << (20) 11 הארץ] + >> (33 ג 34) 12 בדברו] + << (21) *5.62] הנובלות]
+ ועל (ת)

קטעים: ג 1 ג 2 ג 4 ג 6 ג 10 ג 14 ג 20 ג 21 ג 27 ג 33 ג 34

משנה ה'

משנה ה'

הַמְתַּפְּלֵל וְטַעַה, סִימָן רַע לוֹ. וְאִם
שְׁלִיחַ צִיבוֹר הוּא, סִימָן רַע
לְשׁוֹלְחָיו, מִפְּנֵי שְׁשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם
כְּמוֹתוֹ. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי חֲנִינָא
בֶּן דּוֹסָא, שֶׁהָיָה מִתְּפַלֵּל עַל
הַחוֹלִים וְאוֹמֵר, זֶה חַי וְזֶה מֵת.
אָמְרוּ לוֹ, מִנֵּין אַתָּה יוֹדֵעַ. אָמַר
לָהֶם, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלְתִּי בְּפִי, יוֹדֵעַ
אֲנִי שֶׁהוּא מְקַבֵּל וְאִם לֹא, יוֹדֵעַ
אֲנִי שֶׁהוּא מְטוֹרֵף:

ה' הַמְתַּפְּלֵל וְטַעַה סִימָן רַע לוֹ
וְאִם שְׁלִיחַ צִיבוֹר הוּא סִימָן רַע
לְשׁוֹלְחָיו שְׁשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ
אָמְרוּ עֲלָיו עַל ר' חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָה 5
שֶׁהָיָה מִתְּפַלֵּל עַל הַחוֹלִין וְאוֹמֵר זֶה
חַי וְזֶה מֵת אָמְרוּ לוֹ מִנֵּין אַתָּה
יוֹדֵעַ אֲמ' לָהֶם אִם שְׁגוּרָה תְּפִלְתִּי
בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקַבֵּל וְאִם
לֹא יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטוֹרֵף: 10

פרק ו'

*פר' *ו' *הלכ' *ה'

משנה א'

משנה א'

כִּיצַד מְבָרְכִין עַל הַפִּירוֹת. עַל
פִּירוֹת הָאֵילָן אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרֵי
הָעֵץ, חוּץ מִן הַיַּיִן, שֶׁעַל הַיַּיִן אוֹמֵר
בוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן. וְעַל פִּירוֹת הָאֶרֶץ
אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, חוּץ מִן
הַפֶּת, שֶׁעַל הַפֶּת הוּא אוֹמֵר

כִּיצַד מְבָרְכִין עַל הַפִּירוֹת עַל
פִּירוֹת הָאֵילָן הוּא או' בּוֹרֵא פְּרֵי
הָעֵץ חוּץ מִן הַיַּיִן שֶׁעַל הַיַּיִן הוּא 15
אוֹמ' בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן וְעַל פִּירוֹת
הָאֶרֶץ הוּא או' בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה
חוּץ מִן הַפֶּת שֶׁעַל הַפֶּת הוּא אוֹמ'

3 ואם] אם (מ צ ד) שליח] שלוח (ג) ציבור] הציבור (4) הוא] הו (ג 35) 4
לשולחיו] + לפי (מ); + מפני (ב ט ת ל ח) ששלוחו] ששלוחיו (6) שלאדם] שלאדן
(34) 5 חנינא] חני(.) (27); חנינ' (מ ט); חניג(.) (11); חניגה (ק צ ג 2 ג 4 ג 10 ג 35) 6
דוסה] דוסא (פ מ ב צ נ ד ט ת ל ר ג 1 ג 2 ג 6 ג 10 ג 11) 6 שהיה] כשהיה (ג)
החולין] החולה (ג ל); + היה (ג) 7 חיי] חי (ד ח); חיה (צ ג 1 ג 2); חיי] (א) מניין]
ומניין (ר) 8 אמ' אמ' (ג) להם] + כן מקובלני (ל) שגרה] שגורה (ג' א שגרה) (ד)
תפילת] תפילתו (פ) 9 בפין] בפיון (ל) שהוא מקובל] שמקובל (מ ל) שהוא] (שהוא)
(ד) 10 לאון] לאיו (27); ליו (ג 2 ג 7 ג 14 ג 35) שהוא מטורף] שמתורף (מ ל)
12 כיצד] כאי זה צד (4); כיאיזה צד (ג) 14 הוא או' בורא] אומר (מ) הוא או' - (ב)
הוא] - (ג); (הוא) (ד) 15 הוא] - (ב) 16 אומ'] - (ל) פרי] + [העץ] (ג) ועל] על
(ק ג 1 ג 10 ג 33 ג 34) 17 הוא או' - (מ ב); (הוא אומ') (ד) הוא] - (ג) 18 בורא .....
אומ'] - (ר) שעל הפת] - (ט) הוא אומ' מברך (מ) הוא] - (33 ג 34); (הוא) (ד)

3 הוא] + << (34) 6 ואומ'] + >> (11) 7 אתה] + << (14) 8 תפילת] + >> (10) 10
שהוא] + >> (34) 12 ה' *] + >> (44) 13 שגרה] + << (10) 15 מן] + << (33) 16
ועל] + >> (35 ג 7)

משנה ג'

משנה ג

האומר על קן צפור יגיעו רחמיה, ועל טוב יזכר שמך, מודים מודים, משתקין אותו. העובר לפני התבה וטעה, יעבר אחר תחתיו, ולא יהא סרבן באותה שעה. מנין הוא מתחיל, מתחלת הברכה שטעה בה:

*ג' האומר על קן צפור יגיעו רחמיה ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו העובר לפני התבה וטעה יעבור אחר תחתיו לא יהי סרבן באותה שעה מנין הוא מתחיל מתחילת הברכה שטעה זה:

5

משנה ד*

משנה ד

העובר לפני התבה, לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף. ואם אין שם כהן אלא הוא, לא ישא את כפיו. ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו, רשאי:

העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואם אבטחתו היא שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי:

10

15

2 *ג'+ האומר יברוך טובים הרי זה דרך מינות (מ); + האומר יברך טובים הרי זה דרך המינות (ח); + האומר יברוך טובים זו דרך מינות (ר) יגיעו <יאגיעו (א); יגיע (ט) 4 אותן+ המכונה בעריות משתקין אתו (ג) 6 לאן ולא (מ ב ד ט ת ל ר ח ג 2 ג 6 ג 35 ג 44) יהי' יהא (פ ק ב צ נ ד ט ת ל ר ח ג 10 ג 33 ג 34 ג 35 ג 44); יהאי (ג 6 ג 7); יהיה (מ 1 ג) סורבן מסרב (מ) שעה[השעה (ג 1 ג 6) מניין מאיין (ד ל); מהיכן (מ 1 ת 44 ג); ומהיכן (ח 4 ג); ומניין (ט ר ג 6 ג 7 ג 10 ג 35 ג); ומנין (ק 1 ג 2) 7 מתחילת הברכה[ממקום (ת) הברכה[ברכה (ק ד ט ג 7 ג 10 ג 35 ג) 8 זה] בה (ב 1); ז (ג 2); + האו' יברכו' טובי' הרי זה דרכי מינו' העוב' לפני התיב' וטעה יעבו' אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה מהיכן הוא מתחיל מתחלה הברכ' שטעה זה (ת) 10 יענה[+ אמן (ת ר) 11 הכהנים[הכהן (ג) 35 ג] אמן]- (ת ר) מפני]- (ק) ואם[אם (ק צ ג 1 ג 10 ג 33 ג 34 ג 44) אין[אין (ג) 13 ואם[א(.). (33 ג); אם (ק 44 ג) אבטחתו[הבטחתו (פ ק מ ב צ נ ד ט ת ל ר ח ג 1 ג 2 ג 7 ג 35 ג) היא שהוא]- (מ) היא]- (ב נ ט ת ל ח); (היא) (ד); הן[יא (א); הוא (ר) 13-14 שהוא נושא[שנושא (ר) 13 שהוא]- (ג 10) 14 נושא[שנוש' (מ) וחוזר[יחזור (ג 2) 15 רשיין[רשאי (ק מ ב צ נ ד ט ת ל ר ח ג 6 ג 7 ג 10 ג 35 ג 44 ג); רשאי (ג 2) (4)]

2 קן]+ << (11 ג) 4 משתקים]+ >> (27 ג) 5 התיבה]+ >> (3 ג) 12 הוא]+ << (27 ג) 14 לתפילתו]+ >> (34 ג 33 ג)

קטעים: ג 2 ג 3 ג 4 ג 6 ג 7 ג 10 ג 11 ג 27 ג 33 ג 34 ג 35 ג 44 ג

פרק ה'

*פר' *ה' *הלכ' *ז'

משנה א

משנה א'

אין עומדין להתפלל אלא מתוך
כבוד ראש. חסידים הראשונים היו
שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי
שיכונו את לבם למקום. אפלו
המלך שואל בשלומו, לא ישיבנו.
ואפלו נחש כרוך על עקבו, לא
יפסיק;

אין עומדין להתפלל אלא מתוך
כבוד ראש חסידים הראשונים היו
שוהים שעה אחת ומתפללים כדי
שיכונו את לבם למקום ואפילו
המלך שואל בשלומו לא ישיבנו
אפילו נחש כרוך על עקבו לא
יפסיק;

5

משנה ב

משנה ב'

מזכירין גבורות גשמים בתחית
המתים, ושואלין הגשמים בברכת
השנים, והבדלה בחונן הדעת. רבי
עקיבא אומר, אומרה ברכה
רביעית בפני עצמה. רבי אליעזר
אומר, בהודאה;

*ב' מזכירין גבורות גשמים
בתחית המתים ושואלים גשמים
בברכת השנים והבדלה בחונן
הדעת ר' עקיבה אומ' אומרה
ברכה רביעית לעצמה ר' אליעזר
אומ' בהודייה;

10

15

4 ראשן הראש (ג 35) 5 אחת] + קודם תפלתן (ר) 6 את- (ת ל) למקום]- (ט) ;
לאביהם שבשמים (מ ת) ואפילו] אפילו (פ ק ב צ נ ד ט ת ר ח ג ג 31 41 61 101 181 441)
7 המלך] מלך (פ) ישיבון] יפסיק (ג) 8 אפילו] היה (ג 35) ; ואפילו (פ מ ב צ נ ד ט ת
ל ח ג 11 21 31 41 61 101 341) עקיבון] עקיב (ג) 11 גבורות] גבורת (ל ח) 12 ושואלים]
ושאלה (ת) ; + את (ט ל ר) גשמים]- (ת) ; את הגשמים (פ מ ב נ ח) ; הגשמים (ט ל ר)
13 בברכת] בתחית (ג) 14 עקיבה] עקי' (ג 35) ; עקיב' (ג ל) ; עקיבא (ת ג 3) 61
אומ']- (ת) אומרה]- (ל) 15 רביעית] + בפני (ת) לעצמה] (בפני) עצמה (מ) ; בפני
עצמה (ב נ ד ט ל ח ג 41 61 441) ; בעצמה (פ ק ר) ; עצמה (ת ר') רב (ר) אליעזר] (...)
(331) ((...)) (341) ; יהושע (ט) ; ליעזר (ג 2) 31) ; עקיבא (ג) 16 בהודייה] בהוד (...)
(331) ((...)) (441) ; בהודאה (מ ב ד ט ת ל ח)

3 עומדין] + << (331 ג 34) להתפלל] + << (34) 4 הראשונים] + << (271) הין] + <<
(441) 6 לבם] + << (101) ואפילו] + << (181) 11 מזכירין] + << (541) 13 בברכת]
+ << (34) 15 רביעית] + << (331 ג 34)

קטעים: ג 11 ג 21 ג 31 ג 41 ג 61 ג 71 ג 101 ג 181 ג 271 ג 331 ג 341 ג 351 ג 441 ג 541

משנה ה

משנה ה'

הִיָּה רֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, יֵרֵד. וְאִם
אֵינּוּ יָכוֹל לֵירֵד, יַחְזִיר אֶת פָּנָיו,
וְאִם אֵינּוּ יָכוֹל לְהַחְזִיר אֶת פָּנָיו,
יָכוֹן אֶת לְבוֹ כְּנֹגֵד בֵּית קֹדֶשׁ
הַקְּדוּשִׁים:

*ה' הִיָּה רֹכֵב עַל הַחֲמוֹר יֵרֵד אִם
אֵינּוּ יָכוֹל לֵירֵד יַחְזִיר אֶת פָּנָיו אִם
אֵינּוּ יָכוֹל לְהַחְזִיר אֶת פָּנָיו יָכוֹן
אֶת לְבוֹ כְּנֹגֵד בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים:

5

משנה ו

משנה ו'

הִיָּה יוֹשֵׁב בְּסַפִּינָה אוּ בְּקָרוֹן אוּ
בְּאֶסְדָּה, יָכוֹן אֶת לְבוֹ כְּנֹגֵד בֵּית
קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים:

*ו' הִיָּה יוֹשֵׁב בְּסַפִּינָה אוּ בְּאֶסְדָּה
יָכוֹן אֶת לְבוֹ כְּנֹגֵד בֵּית קֹדֶשׁ
הַקְּדוּשִׁים

משנה ז

משנה ז'

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, אֵין
תְּפִילַת הַמוֹסְפִין אֲלֵא בְּחֵבֶר עִיר.
וְחַכְמִים אוֹמְרִים, בְּחֵבֶר עִיר וְשֵׁלֵא
בְּחֵבֶר עִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
מְשֻׁמוּ, כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ חֵבֶר עִיר,
הַיַּחֲדִיד פְּטוֹר מִתְּפִילַת הַמוֹסְפִין:

ר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אֵין
תְּפִילַת הַמוֹסְפִים אֲלֵא בְּחֵבֶר עִיר
וְחַכְמֵי אוֹמֵר בְּחֵבֶר עִיר וְשֵׁלֵא
בְּחֵבֶר עִיר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר מְשֻׁמוּ
כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ חֵבֶר עִיר הַיַּחֲדִיד
פְּטוֹר מִתְּפִילַת הַמוֹסְפִין:

15

2 היה- (ג) רכוב] [רכוב] (רוכב) (ר); רוכב (ק מ ב ט ת); ורכוב (ג) החמור] חמור
(ל) ירד]+ ויתפלל (ת) אם] ואם (ב ו ד ט ת ל ח ג) 3 אינו] אין (ג33 34) יחזיר]
יחזור (מ) את]- (ר) פניו]+ למזרח (מ) אם] ואם (פ מ ב ו ד ט ת ר ח ג 11 ג 54)
4 אינו]- (ר); אין (ג33 34) להחזיר] להחזור (מ) את]- (ג) 5 בית] (בית) (א)
קודש] (...ש) (ג6); קדש (ק ב ג 1); קודש (צ ד ר ג 7 ג 11 ג 16 ג 17 ג 21 ג 33 ג 34 ג 35);
קודש] (א) 7 כנגד ..... היה]- (ג2) יושב] מהלך (מ ת); רוכב (ט) בספינה]+ (או
בקרון) (א); + או בקרון (ב) און]+ ברון או (ח) באסדה] באכסדרה (ר); באסדא (ד ט
ת ח ג 54); בסדא (פ) 8 כנגד]- (ק) בית]- (ג) קדש] (...שי) (ג4); קדשי (מ ט ת ח);
קודשי (ג33 34) 11 אלעזר] אליעזר (ג2); לעזר (פ 6 ג 33 ג 34 ג 54) בן] בין (ג33 34)
אין] אן (ג4) 12 אלא] אילא (ג40) 13-14 וחכמים ..... עיר]- (ח) 13 וחכמ' והרב
(ק) 15 שיש]+ בו (ט); +שם (ת ח) היחיד] הייחיד (ג33); יחיד (מ ו ד ת ר ג 4)
16 מתפילת] מן תפילת (ג4)

2 היה]- + (ג21) 4 את]- + (ג40) 5 הקדשים]+ + (ג55) 7 יושב]+ + (ג17)
און]+ + (ג18) 8 את]+ + (ג3) 12 תפילת]+ + (ג4) 13 ושלא]+ + (ג16)
15 כל]+ + (ג40) שיש]+ + (ג11) עיר]+ + (ג4) 16 פטור]+ + (ג21)

קטעים: ג1 ג2 ג3 ג4 ג6 ג7 ג11 ג16 ג17 ג18 ג21 ג33 ג34 ג35 ג40 ג54 ג55

משנה ג'

משנה ג

*ג' רבן גמליאל אומ' בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה ר' יהושע אומ' מעין שמונה עשרה ר' עקיבא אומ' אם שגרה תפלתו בפיו מתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה: 5

רבן גמליאל אומר, בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה. רבי יהושע אומר, מעין שמונה עשרה. רבי עקיבא אומר, אם שגרה תפלתו בפיו, יתפלל שמונה עשרה ואם לאו, מעין שמונה עשרה:

משנה ד'

משנה ד

*ד' ר' אליעזר אומ' העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחוננים ר' יהושע אומר, המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה. מעין שמונה עשרה ואומ' הושע יי את עמך את ישראל כל פרשת העבור צורכיהם מלפניך ברוך אתה יי שומע תפילה: 10 15

רבי אליעזר אומר, העושה תפלתו קבע, אין תפלתו תחוננים. רבי יהושע אומר, המהלך במקום סכנה, מתפלל תפלה קצרה. אומר, הושע השם את עמך את ישראל, בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך. ברוך אתה ה' שומע תפילה:

2 רבן] + [שמעון בן] (ד) [(ל) יום] + ויום (ט ת) 2-3 אדם מתפלל] <-> (מ ב צ נ ד ת ח 11ג 6ג) 2 אדם] אדן (54ג) 3 עשרה]- (ר) ר' ור' (ר ג 7ג 35ג) 4-6 שמונה ..... מתפלל]- (1ג) 4 עשרה] + רבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה (20ג) ר' ור' (פ ר) עקיבה] יהושע (ק) ; עק(....) (21ג) ; עקיב' (7ג) ; עקיבא (ת ל ג 6ג 11ג) 5 אומ' אומר (20ג) בפיו בפניו (ל) 6 מתפלל] יתפלל (ב ג) לאו] (...)) (18ג) ; ליו (7ג 35ג) 9 אליעזר] אלעז' (ל) ; ליעזר (7ג 35ג 54ג) אומ' אומר (20ג) 10 תפלתו]- (ג) ; תפלת (נ ד) קבע]- (ר) 11 ר' ור' (35ג 7ג) יהושע] יהודה (7ג 35ג) אומ' אומר (20ג) המהלך] ההולך (ת) 12 סכנה] הסכנה (ט) מתפלל] מתפליל (20ג) תפילה קצרה]- (ר) 12-13 מעין שמונה עשרה]- (מ ב ת ח) ; (מעין שמנה עשרה) (ל) ; [(א) 13 ואומ' אומר (ב) יי]- (ר) ; ה' (ג ט ת) ; השם (ב) 14 את ישראל]- (מ) את]- (ג) 7ג 35ג 54ג) ; (את שארית) (ד) ; + (שארית) (צ) ; + (שארית (ק ב נ ת ח 2ג 17ג 55ג) כל בכל (ב נ ט ת) ; וכל (ק מ ד ח) הציבור] ה[צ]יבור [העבר] (א) ; העבור (ח) ; העבור יהיו (נ ת) ; העיבור (ק מ ב ט ל 2ג 6ג 7ג 11ג 16ג 17ג 33ג 34ג 35ג 54ג 55ג) (יהיו) (ד) ; העיבור יהיו (צ) ; + יהיו (צ) ; + יהיו (ט) ; + יהו (11ג) ; + ויהיו (ל) 15 צורכיהם] צורכיו] צורכיהם (ל) ; וצרכיהם (55ג) ; וצורכיהם (ר) מלפניך] לפניך (מ ב נ ט ת ל 7ג 17ג 55ג) ברוך ..... תפילה] בא"י ש"ת (ת) אתה יי]- (11ג 54ג) יי] ה' (ג) ; השם (7ג 17ג 35ג) 16 תפילה] + ותחוננים (פ נ ד ר ג)

4 עקיבה] + >> (21ג) 11 יהושע] + << (33ג 34ג) 12 סכנה] + >> (18ג) 13 עשרה] + >> (20ג)

קטעים: 1ג 2ג 4ג 6ג 7ג 11ג 16ג 17ג 18ג 20ג 21ג 33ג 34ג 35ג 54ג 55ג

פרק ד'

*פר' (ד') *הלכ' *

משנה א

משנה א'

תְּפִילַת הַשַּׁחַר, עַד חֲצוֹת. רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר, עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִילַת
 הַמְּנַחָה עַד הָעֶרֶב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
 עַד פְּלֹג הַמְּנַחָה. תְּפִילַת הָעֶרֶב אֵין
 לָהּ קָבַע. וְשֶׁל מוֹסְפִין כָּל הַיּוֹם.
 רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַד שֶׁבַע שָׁעוֹת:

תְּפִילַת הַשַּׁחַר עַד חֲצוֹת ר' יְהוּדָה
 אָמַר עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת תְּפִילַת
 הַמְּנַחָה עַד הָעֶרֶב ר' יְהוּדָה אָמַר 5
 עַד פְּלֹג הַמְּנַחָה תְּפִילַת הָעֶרֶב אֵין
 לָהּ קָבַע וְשֶׁל מוֹסְפִים כָּל הַיּוֹם:

משנה ב

משנה ב'

רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה הָיָה מִתְּפִלֵּל
 בְּכֹנִיסָתוֹ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ וּבִיצִיאָתוֹ
 תְּפִלָּה קְצָרָה. אָמְרוּ לוֹ, מַה מְקוֹם
 לְתְּפִלָּה זוֹ. אָמַר לָהֶם, בְּכֹנִיסָתִי
 אָנִי מִתְּפִלֵּל שְׁלֹא תֵּאָרַע תְּקַלָּה עַל
 יָדִי, וּבִיצִיאָתִי אָנִי גוֹתֵן הוֹדְיָה עַל
 חֻלְקִי:

*ב' ר' נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה הָיָה
 מִתְּפִלֵּל בְּכֹנִיסָתוֹ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ 10
 וּבִיצִיאָתוֹ תְּפִלָּה קְצָרָה אָמְרוּ לוֹ
 מַה מְקוֹם לְתְּפִלָּה זוֹ אָמַר לָהֶם
 בְּכֹנִיסָתִי אָנִי מִתְּפִלֵּל שְׁלֹא תֵּאָרַע
 תְּקַלָּה עַל יָדִי וּבִיצִיאָתִי אָנִי גוֹתֵן
 הוֹדְיָה עַל חֻלְקִי: 15

3 ר' ור' (מ) יהודה] יודה (ג54) אומ' אומיר (ג20) 5 ר' ור' (ג7ג35) יהודה]
 יודה (ק40ג54) אומ' אומיר (ג20) 6 עד-] (ג20) תפילת] ותפילת (ג54)
 7 ושלמוספיים] מוספין (ח) היום] + (ר' יהודה אומ' עד שבע שעות) (א) (ר' יהודה אומר
 עד שבע שעות) (ד); + כולו (מ); + רבי יהודה אומר עד שבע שעות (מבנתח)
 9 נחונייא] נח(....) (ג18); נחניה (ג21); נחוניה (פקצדג1ג7ג11ג54); נחוניי(.) (ג16)
 הקנה] הקנא (ג2); + או' (ג6) 10 לבית] של בית (ג21) 11 וביציאתו] וביציאתו
 (א); + היה מתפלל (מ) תפילה] תפילתו (ג6) לן-] (ג6); + תלמי' (מ); + תלמידיו (ט)
 12 לתפילה] תפילה (מ) זן-] (ל) 13 מתפלל] מתפליל (ג20); + תפילה (מ) תארע]
 יארע (מתלר); + דבר (ת) 15 הודייה] הודאה (מדתת); + ושבח (ג6)

1 *פר' + >> (ג62) 3 יהודה] + << (ג21) 5 המנחה] + << (ג16) 9 הקנה] + << (ג17)
 14 יד' + << (ג4) גותן] + >> (ג40)

קטעים: ג1 ג2 ג4 ג6 ג7 ג11 ג16 ג17 ג18 ג20 ג21 ג35 ג40 ג54 ג55 ג62

משנה ה

משנה ה'

היה עומד בתפלה, ונוזר שהוא
בעל קרי, לא יפסיק, אלא יקצר.
ירד לטבל, אם יכול לעלות
ולהתכסות ולקרות עד שלא תגן
החמה, יעלה ויתכסה ויקרא ואם
לא, יתכסה במים ויקרא. אבל לא
יתכסה, לא במים הרעים ולא במי
המשרה, עד שיטיל לתוכן מים.
וכמה ירחיק מהם ומן הצואה,
ארבע אמות:

*ה' היה עומד בתפילה ונוזר
שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא
יקצר ירד לטבול אם יכול לעלות
ולהתכסות ולקראות עד שלא תגן
5 החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם
לא יתכסה במים ויקרא אבל לא
יתכסה לא במים הרעים ולא במי
המשרה עד שיטיל לתוכן מים
10 כמה ירחיק מהן מן הצואה ארבע
אמות:

משנה ו

משנה ו'

זב שראה קרי, ונדה שפלטתה שכבת
זרע, והמשמשת שראתה נדה,
צריכין טבילה, ורבי יהודה פוטר:

*ו' זב שראה קרי והנידה שפלטתה
שכבת זרע והמשמשת שראת נידה
15 צריכין טבילה ר' יהודה פוטר:

2 עומד] עומיד (ג) 3 קרי]- (ג) יפסיק] יפסוק (ג) 4 יקצר] מקצר ועולה (ג)
ד; + היה עומד בתפלה ונוזר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר (ת) לטבול] וטבל (ל)
5 ולקראות]- (מ ח ג) 62; ולקרות (פ ק ב צ ד ט ת ל ר ג 2 ג 6 ג 7 ג 11 ג 18 ג 35) שלא
+ תהא (ת) תגן] הגן (ת ל); יעלה הגן (מ) 6 ויתכסה]- (ח) ויקרא] ויקרה (פ)
7 לאן] ליו (ג) 18 ויקרא] ויקרה (פ ג) 21 אבל לא] ולא (ג ד ת ל ג 6 ג 11) אבל]- (פ 1
ר ג 2 ג 7 ג 35 ג 40 ג 55 ג 62) לא] ולא (ג) 8 יתכסה]+ [אבל] (א) לא]- (ר) ולא
לא (ג) 9 לתוכן] בתוכו (ר); לתוכו (מ) 10 כמה] וכמה (ק מ ב צ ד ט ת ל ח ג 11 ג 2
6 ג 7 ג 11 ג 18 ג 20 ג 21 ג 35 ג 55 ג 62) מן] ומן (פ ק מ ב צ ד ט ת ל ח ג 11 ג 2
ג 40 ג 55 ג 62) 13 קרי]+ וכן (ג) והנידה] נדה (ג) 40; ונדה (מ ב צ ד ט ת ר ח ג 2 ג 18
ג 55 ג 62); ונידה (ג) 11 14 והמשמשת] המשמשת (ג ח ג) 62 שראת] וראת (ל); וראתה
(מ ת ח ג) 62; שראתה (ב נ ד ט ר); + דם (נ"א נדה) (ד) נידה] דם (ת ל) 15 צריכין
צריכה (ת) ר' ור' (ג ד ל ג 40 ג 54 ג 62); ורבי (ב ט ת) יהודה] יודה (ג) 54

4 לטבול]+ >> (ג) 36 לעלות]+ << (ג) 7 יתכסה]+ >> (ג) 54 10 ירחיק]+ >>
(ג) 14 שראת]+ << (ג) 54

קטעים: ג 11 ג 2 ג 6 ג 7 ג 11 ג 18 ג 20 ג 21 ג 35 ג 36 ג 40 ג 54 ג 55 ג 62

משנה ב'

משנה ב

קָבְרוּ אֶת הַמֵּת וַחֲזְרוּ, אִם יְכוּלִין
לְהִתְחִיל וּלְגַמֵּר עַד שֶׁלֹּא יִגִּיעוּ
לְשׁוּרָה, יִתְחִילוּ וְאִם לֹא, לֹא
יִתְחִילוּ. הָעוֹמְדִים בְּשׁוּרָה,
הַפְּנוּיִם פְּטוּרִין, וְהַחִיצוֹנִים חַיְבִין:

*ב' קָבְרוּ אֶת הַמֵּת וַחֲזְרוּ אִם
יְכוּלִין לְהִתְחִיל וּלְגַמֵּר עַד שֶׁלֹּא
יִגִּיעוּ לְשׁוּרָה יִתְחִילוּ וְאִם לֹא לֹא
יִתְחִילוּ הָעוֹמְדִין בְּשׁוּרָה הַפְּנוּיִם
פְּטוּרִין וְהַחִיצוֹנִין חַיְבִין: 5

משנה ג'

משנה ג

נָשִׁים וְעֶבְדִים וְקֹטְנִים פְּטוּרִין
מִקְרִיאת שְׁמַע וּמִן הַתְּפִילָּה, וְחַיְבִין
בַּתְּפִילָּה וּבַמְזוּזָה וּבַבְּרַכּוֹת הַמְּזוּזָה:

*ג' נָשִׁים וְעֶבְדִים וְקֹטְנִים פְּטוּרִים
מִקְרִיאת שְׁמַע וּמִן הַתְּפִילָּה וְחַיְבִין
בַּתְּפִילָּה וּבַמְזוּזָה וּבַבְּרַכּוֹת הַמְּזוּזָה: 10

משנה ד'

משנה ד

בְּעַל קָרִי מְהֵרָה בְּלִבּוֹ וְאִינוּ
מְבָרְךְ, לֹא לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ.
וְעַל הַמְּזוּזָה מְבָרְךְ לְאַחֲרָיו, וְאִינוּ
מְבָרְךְ לְפָנָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,
מְבָרְךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ:

*ג' בְּעַל קָרִי מְהֵרָה בְּלִבּוֹ וְאִינוּ
מְבָרְךְ לֹא לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ וְעַל
הַמְּזוּזָה מְבָרְךְ לְאַחֲרָיו וְאִינוּ מְבָרְךְ
לְפָנָיו ר' יְהוּדָה אוֹמֵר מְבָרְךְ
לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ: 15

2 וחזרו- (ל) 3 להתחיל] לעמוד (36) 4 לשורה] לשורא (ג30) לאן] לא (ח)
5 בשורה הפנימין]- (36) הפנימין] הפנימין (ג30) 6 והחיצונין] החיצונין (ק ר) ;
והפנימין (20) 8 ועבדים] עבדים (ק) פטורין] פטורין (ס) (א) 9 מקריית שמע]
מק"ש (ת) מקריית] מקריאת (ב) 10 בתפילה ובמזוזה] במזוזה ובתפילה (ד ל)
13 לא]- (1) לאחריה] + (ופטור מן התפלה) (ד) ; + (ופטור מן התפלה) (1) ועל] על (ר)
62ג] 14 לאחריין] לאחריה (36) ואינון ואין (ח) 15 אומ' מברך]- (ר) אומ'
אומיר (20) מברך] + בין (1) 16 לפניהם] + בין (1) ולאחריהם] לאחריהם (1)

4 לשורה] + >> (28ג) 8 ועבדים] + << (21ג) 14 מברך] + >> (30ג)

קטעים: 1ג 2ג 6ג 11ג 18ג 20ג 21ג 28ג 30ג 36ג 40ג 54ג 55ג 62ג

משנה ח

משנה ח'

חֲתָן אִם רֹצֵה לְקָרוֹת קָרִיאת שְׁמַע
לִילָה הָרִאשׁוֹן, קוֹרֵא. רַבֵּן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, לֹא כָּל הָרוֹצֵה
לִטּוֹל אֶת הַשֵּׁם יְטוּל:

*ט' חֲתָן אִם רֹצֵה לְקָרוֹת אֶת שְׁמַע
בְּלִילָה הָרִאשׁוֹן קוֹרֵא רַבֵּן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא כָּל הָרוֹצֵה
לִטּוֹל אֶת הַשֵּׁם יְטוּל: 5

פרק ג'

*פר' ג' *הלכ' ט*

משנה א

משנה א'

מִי שְׁמַתוֹ מוּטָל לְפָנָיו, פְּטוּר
מִקְרִיאת שְׁמַע, וּמִן הַתְּפִילָה וּמִן
הַתְּפִלִּין. גּוֹשְׂאֵי הַמָּטָה וְחִלּוּפֵיהֶן
וְחִלּוּפֵי חִלּוּפֵיהֶן, אֶת שְׁלֻפְנֵי הַמָּטָה
וְאֶת שְׁלֹאחֵר הַמָּטָה, אֶת שְׁלֻפְנֵי
צוּרָךְ בְּהֵן פְּטוּרִין, וְאֶת שְׂאִין לְמָטָה
צוּרָךְ בְּהֵן חִיבִין. אֵלוֹ וְאֵלוֹ פְּטוּרִין
מִן הַתְּפִילָה:

מִי שְׁמַתוֹ מוּטָל לְפָנָיו פְּטוּר
מִקְרִיאת שְׁמַע וּמִן הַתְּפִילִין וּגּוֹשְׂאֵי
הַמָּטָה וְחִלּוּפֵיהֶן וְחִלּוּפֵי
חִלּוּפֵיהֶן אֶת שְׁלֻפְנֵי הַמָּטָה וְאֶת
שְׁלֹאחֵר הַמָּטָה אֶת שְׁלֻפְנֵי הַמָּטָה
צוּרָךְ בְּהֵן פְּטוּרִין וְאֶת שְׂאִין
לְמִיטָה צוּרָךְ בְּהֵן חִיבִין אֵילוֹ
וְאֵילוֹ פְּטוּרִין מִן הַתְּפִילָה: 10
15

2 א] + הוא (ל) רוצה] רצה (ג 211 ג 181 ג 48) לקרות] לקראת (ג 55); לקראות (ג 5)
11] את] ק"ש (ת) את שמע] - (1) את] קריאת (ב); קרית (ט ל ר 62) (קריאת) (ד)
3 בלילה] (ב) לילה (ד); לילה (מ ב ב ו ת ל ח 41 ג 61 ג 62); + [שנשא] (ג 55) הראשון]
הראשונה (מ); + קרא ואם לאו אינו (ל) רבן שמעון בן <> (א) שמעון בן] (שמעון בן)
(ר) 4 גמליא' (גמליא') (א) אומ' -] (צ 55); אומיר (ג 20) 5 ליטול] + לו (פ ק ט 21
ג 111 ג 181 ג 361 ג 481 ג 54) יטול] ליטול (1) 8 שמתו] שמתו (ג 11) 8-9 מקריית] מק"ש
(ת) 8 מקריית] מקריאת (ב) 9 שמע] + ומן התפילה (ג ד ל) ומן] + התפילה ומן (ב)
ת ר ג 62) התפילין] + ומכל מצות האמורות בתורה (ת ר ח 62) 11 את] -] (ח 55)
11-12 ואת שלאחר] ושלאחר (ג 55) 11 ואת] -] (ח 41) 12 שלאחר] ושל אחר (ח)
המטה] + (נא' את שלמטה) (א) את] ואת (ר 51) שלפני המטה] ((...)) מיטה (ג 11) (...)
(ג 51); שהמיטה (ט); שהמטה (ג ד ח); שלהמטה (ג 111 ג 181 ג 281 ג 54); שלמיטה (ג 55);
שלמטה (ק מ ב צ ג 21 ג 20 ג 48) 13 צורך] צריך (ח); צריכה (1) בהן] להן (1)
פטורין ..... בהן] -] (ק) פטורין] + (נא' ואת שלאחר המטה) (א) ואת ..... בהן] -] (ג 11)
ואת שאין] ושל אחר (ל); של אחרי (ר) ואת] את (ג 30) 13-14 שאין למיטה] שלמיטה
(ג 51) 13 שאין] שלא (ג 30); שלאחר (פ ת) 14 למיטה] (ה) מטה (ח); המיטה (פ ד ט ת
ל 30); שלמיטה (ג 111); + אין (ר); + בין צורך בהן ובין (ל) צורך בהן] צריכה להם (ג 1)
צורך] צריך (ח); לצורך (ג 30) אילו] ואילו (ג 54); ואלו (ג 48) 15 התפילה]
+ (נ"א את שלפני המטה צורך בהם פטורים ואת שלאחר המטה אף אם צורך בהם חייבים .
ואלו נוסח פנימי יותר מדויק) (ד)

2 *ט' <<+ (ג 20) 4 לא] <<+ (ג 6) 5 ליטול] <<+ (ג 40) 6 פר' <<+ (ג 63)
7 *ט' <<+ (ג 61) 11 המטה] <<+ (ג 28) 12 את] <<+ (ג 41) 15 ואילו] <<+ (ג 48)
התפילה] <<+ (ג 51)

קטעים: ג 11 ג 21 ג 41 ג 51 ג 61 ג 111 ג 181 ג 201 ג 281 ג 301 ג 361 ג 401 ג 481 ג 541 ג 551 ג 611 ג 621 ג 631

לֹא לִימְדַתְּנוּ שְׁחַתְּנוּ פֶּטוּר מִקְרִית שָׁמַע בְּלִילָה
 שָׁמַע בְּלִילָה הִרְאֵנוּ אִמְ' לָהֶן אֵינִי
 שֹׁמֵעַ לָכֶם לְבַטֵּל מִמֶּנִּי מַלְכוּת
 שָׁמַיִם שְׁעָה אַחַת:
 שְׁחַתְּנוּ פֶּטוּר מִקְרִיאת שָׁמַע בְּלִילָה
 הִרְאֵנוּ. אָמַר לָהֶם, אֵינִי שֹׁמֵעַ
 לָכֶם לְבַטֵּל מִמֶּנִּי מַלְכוּת שָׁמַיִם
 אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת:

משנה ו' 5

*ו' רַחֵץ בְּלִילָה הִרְאֵנוּ שְׁמַתָּה
 אֲשֶׁתוֹ אָמְרוּ לוֹ לֹא לִימְדַתְּנוּ שְׁאָבֵל
 אָסוּר מִלְרַחוּץ אִמְ' לָהֶם אֵינִי
 כְּשֶׁאֵר כָּל הָאָדָם אֲסֻטְנִס אָנִי:
 רַחֵץ בְּלִילָה הִרְאֵנוּ שְׁמַתָּה אֲשֶׁתוֹ.
 אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵינוּ, לֹא לִמְדַתְּנוּ,
 רַבֵּנוּ, שְׁאָבֵל אָסוּר לְרַחוּץ. אָמַר
 לָהֶם, אֵינִי כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם,
 אֲסֻטְנִיס אָנִי:

משנה ז' 10

*ח' וְכִשְׁמַת טָבִי עֲבָדוֹ קִיבַל עָלָיו
 תְּנַחוּמִים אָמְרוּ לוֹ לֹא לִימְדַתְּנוּ
 שְׁאִין מְקַבְּלִין תְּנַחוּמִין עַל הָעֲבָדִים
 אִמְ' לָהֶם אֵין טָבִי עֲבָדִי כְּשֶׁאֵר כָּל
 הָעֲבָדִים כְּשֶׁר הָיָה:
 וְכִשְׁמַת טָבִי עֲבָדוֹ, קִיבַל עָלָיו
 תְּנַחוּמִין. אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵינוּ, לֹא
 לִמְדַתְּנוּ, רַבֵּנוּ, שְׁאִין מְקַבְּלִין
 תְּנַחוּמִין עַל הָעֲבָדִים. אָמַר לָהֶם,
 אֵין טָבִי עֲבָדִי כְּשֶׁאֵר כָּל הָעֲבָדִים,
 כְּשֶׁר הָיָה:

1 לא- (נת 61ג); לו (ד); + כך (ט) לון+ תלמידיו (ח) לא+ תלמידיו (ג)
 לימדתנו תלמידיו למדתנו רבינו (נת); + רבינו (ר 61ג 62ג 63ג); + רבנו (מ ב ל ח)
 שחתן חתן (ל) פטור+ לקרוא (ל) 2-1 מקרית שמע מלקרות (17ג); מק"ש (מ ת)
 1 מקרית מקריאת (ב); קרית (ל) 2 בלילה הראשון- (ת ח 17ג) בלילה לילה (ט ו ל
 5ג) הראשון ראשונה (מ) 3 שומע שומיע (5ג) לכס- (55ג) ממני הימיני (5ג);
 הימני (ת); עול (ל) מלכות עול (ג) 4 שמים+ אפילו (מ ב צ ו ד ט ו ת ל ר ח ג 17ג
 62ג) 6 בלילה לילה (ו ת ל ח 4ג 5ג 61ג) הראשון הראשונה (מ) 7 לון+ תלמידיו
 (ב ח 62ג); + תלמידיו רבינו (ט) לא- (ו ת 4ג 61ג); תלמידיו (ל); ולא (ג 54); + כך (ט)
 לימדתנו תלמידיו למדתנו רבינו (נת); + (רבינו) (63ג); + רבינו (ל ר ג 11ג 28ג 61ג
 62ג); + רבנו (ב ח) שאבל אבל (ל) 8 מלרחוץ ברחיצה (62ג); לרחץ (ב 11ג);
 לרחוץ (פ נ ד ט ו ת ל ר ח 61ג) להם+ אין (62ג) אינ' אני (62ג) 9 כל האדם אדם
 (1); בני אדם (מ ט ת) האדם אדם (ק ב נ ד ל ח 5ג 36ג 55ג 61ג 62ג 63ג); האדן (ג 54)
 אסטנס אסטניס (ח 62ג); אסטנס (63ג); אסטניס (ת); אסטנס (פ 11ג 5ג 11ג 18ג 28ג 30ג
 36ג 54) 11 וכשמת מת (ט ל ח 62ג); שמת (61ג) קיבל וקבל (ח 61ג 62ג); וקיבל
 (ט) עליו+ מקבלין (11ג) 12 לון+ תלמידיו (ב ל ח 62ג); + תלמידיו רבינו (ט) לא-
 (ו ת ח 4ג) לא+ כך (ט) לימדתנו תלמידיו למדתנו רבינו (נת); + רבינו (ל ר 28ג
 61ג 62ג 63ג); + רבון (ח); + רבנו (ב) 13 שאין אין (61ג 62ג) העבדים עבדים (ג 5)
 63ג); + ועל השפחות (ו) 14 להם ליה (ט ו) אין- (ו 61ג); אינו (1); + יודע דומה (ו)
 עבדי+ אינו (א); + לא (61ג) 14-15 כל העבדים עבדים (ד ו) 14 כל- (62ג)
 15 העבדים+ [טבי עבדי] (ד)

1 שחתן+ (54) 2 בלילה+ (22ג); + (11ג) 3 מלכות+ (41ג) 5 *ו' +
 (17ג) 7 אשתו+ (18ג 28ג) לימדתנו+ (30ג) 11 וכשמת+ (48ג)
 14 עבדי+ (28ג)

קטעים: 1ג 2ג 4ג 5ג 11ג 17ג 18ג 22ג 28ג 30ג 36ג 41ג 48ג 54ג 55ג 61ג 62ג 63ג

משנה ג'

משנה ג

*ד' הקורא את שמע ולא השמיע
 לאזנו יצא ר' יוסה אומ' לא יצא
 קרא ולא דיקדק באתותיה ר' יוסה
 אומ' יצא ר' יהודה אומ' לא יצא
 הקורא למפרע לא יצא קרא וטעה
 יחזור למקום שטעה:

5

הקורא את שמע ולא השמיע
 לאזנו, יצא. רבי יוסי אומר, לא
 יצא. קרא ולא דקדק באותיותיה,
 רבי יוסי אומר יצא, רבי יהודה
 אומר לא יצא. הקורא למפרע, לא
 יצא. קרא וטעה, יחזור למקום
 שטעה:

משנה ד'

משנה ד

*ה' האמנים קורין בראש האילן
 או בראש הנדבך, מה שאינן רשיים
 לעשות כן בתפילה:

10

האמנים קורין בראש האילן או
 בראש הנדבך, מה שאינן רשיים
 לעשות כן בתפילה:

משנה ה'

משנה ה

*ו' חתן פטור מקריית שמע בלילה
 הראשון ועד מוצאי שבת אם לא
 עשה מעשה מנעשה ברבן גמליא'
 שנשא וקרא בלילה שנשא אמרו לו

15

חתן פטור מקריאת שמע בלילה
 הראשון עד מוצאי שבת, אם לא
 עשה מעשה. מעשה ברבן גמליאל
 שקרא בלילה הראשון שנשא.
 אמרו לו תלמידיו, לא למדתנו,
 רבנו,

3 יצא]- (61ג) יוסה] יהודה (61ג); יוסי (פקצנדטותלרחג1ג2ג3ג16ג17ג22ג41ג
 63ג) אומ'ר] אמ' (61ג) אומ' + יצא ר' יוסי אומ' (61ג) 4 באותותיה] באותיותיה (פ);
 באותותיו (5ג) יוסה] יוסי (פקצנדטותלרחג1ג2ג3ג17ג22ג41ג55ג61ג); יוסיה
 (63ג) 5 ר' ורבי (פ5ג) 7 יחזור] חוזר (ל) 9 קורין] קוריאם (36ג) 10 או בראש]
 ובראש (מ1טת61ג) הנדבך] נדבך (ו) מה] מא (36ג) שאינן] שאין (ד) רשיים]
 רשיים (ר); רשאים (צ41ג63ג); רשאים] (פקמבדטתלחג1ג5ג17ג55ג61ג62ג);
 רשיאין (ו) 11 כן]- (ל) 13 מקריית שמע] מק"ש (מת) מקריית] מקריאת (ב)
 בלילה] (ב)לילה (ח); [לילה (ד); לילה (ותל5ג61ג62ג63ג) 14 הראשון] (הראשון)
 (ח); הראשונה (מ); ראשון (63ג) ועד] עד (מבטורחג17ג61ג) מוצאי] + שבת ועד
 מיצאי (ו) 15-16 מעשה .... שנשא] וכשנשת רבן גמליאל קרא לילה הראשונה (ח)
 15 מעשה] וכשנשא (ו); ומעשה (ות) ברבן] רבן (ו) 16 שנשא]- (61ג); את אשתו (ו)
 שנשא וקרא] שקרא (ב) שנשא] + אשה (טותל62ג) וקרא] קרא (נל); שקרא (61ג)
 בלילה] לילה (נטתל61ג); + הראשון (בצטל); + הראשונה (ו); + ראשונה (מ) שנשא]
 שנשאה (מ); + אשתו (61ג) אמרו] + נ"א אמרו לו תלמידיו למדתנו רבנו (ד) לו]
 + תלמידיו (מ ב); + תלמידיו רבינו (ט ו); + תלמידו (62ג)

3 לא] + >> (16ג) 7 יחזור] + >> (3ג) שטעה] + >> (62ג) 16 בלילה] + >> (4ג)

קטעים: 1ג2ג3ג4ג5ג16ג17ג22ג36ג41ג55ג61ג62ג63ג

הִירָאָה וּמְשִׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד
וּבִפְרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד
וּמְשִׁיב שְׁלוֹם לְכָל הָאָדָם:

הִירָאָה, וּמְשִׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד,
בִּפְרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד,
וּמְשִׁיב שְׁלוֹם לְכָל אָדָם:

משנה ב'

משנה ב

5 *ב' אֵלוֹ הֵן הַפְּרָקִים בֵּין בְּרָכָה
הִרְאִישׁוֹנָה לְשִׁנְיָהּ וּבֵין שְׁנֵייהָ
לְשִׁמְעָה וּבֵין שְׁמַע לְוְהִיָּה אִם שְׁמוֹעַ
בֵּין וְהִיָּה אִם שְׁמוֹעַ לְוִיאֲמָר בֵּין
וִיאֲמָר לְאֲמַת וְיִצִּיב ר' יְהוּדָה אֹמֵר*
10 בֵּין וִיאֲמָר לְאֲמַת וְיִצִּיב לֹא יִפְסִיק:
*ג' אֵמ' ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה וְלִמָּה
קִדְמָה שְׁמַע לְוְהִיָּה אִם שְׁמַע אֲלֵא
יִקְבַּל עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִילָה
וְאַחֵר כִּדְ יִקְבַּל עָלָיו עוֹל מִצְוֹת
15 וְהִיָּה אִם שְׁמוֹעַ לְוִיאֲמָר שְׁוֹהִיָּה אִם
שְׁמוֹעַ נוֹהֵג בַּיּוֹם וּבְלִילָהּ וִיאֲמָר
אֵינוֹ נוֹהֵג אֲלֵא בַּיּוֹם:

אֵלוֹ הֵן בֵּין הַפְּרָקִים, בֵּין בְּרָכָה
רִאשׁוֹנָה לְשִׁנְיָהּ, בֵּין שְׁנֵייהָ לְשִׁמְעָה,
וּבֵין שְׁמַע לְוְהִיָּה אִם שְׁמַע, בֵּין
וְהִיָּה אִם שְׁמַע לְוִיאֲמָר, בֵּין וִיאֲמָר
לְאֲמַת וְיִצִּיב. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר,
בֵּין וִיאֲמָר לְאֲמַת וְיִצִּיב לֹא יִפְסִיק.
אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה, לִמָּה
קִדְמָה שְׁמַע לְוְהִיָּה אִם שְׁמַע, אֲלֵא
כִּדְ יִקְבַּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם
תְּחִילָה, וְאַחֵר כִּדְ יִקְבַּל עָלָיו עַל
מִצְוֹת. וְהִיָּה אִם שְׁמַע לְוִיאֲמָר,
שְׁוֹהִיָּה אִם שְׁמַע נוֹהֵג בַּיּוֹם וּבְלִילָהּ,
וִיאֲמָר אֵינוֹ נוֹהֵג אֲלֵא בַּיּוֹם:

2 ובפרקים ..... הכבוד] - (ר) ובפרקים] בפרקים (בונח) 3 לכל האדם] אדם (ט)
לכל] כל (ק 18ג) האדם] אדם (פקמבנדו ח 2ג 3ג 16ג 61ג) 5 אלון] איו (ג 63);
ואילו (ג 1א); ואלו (ט) הן] + בין (פקמבנדו ט ל ר 2ג 3ג 5ג 6ג 22ג 61ג); + בן (ג 17)
הפרקים] ברכים (ג 63) בין] + בין (41ג) ברכה] הברכה (ג 18) 6 הראשונה] ראשונה
(פקמבנדו טו ת ר 3ג 17ג 22ג 52ג 63ג) ובין] בין (פקמבנדו טו ת ר ח 2ג 3ג 5ג 6ג 16ג
17ג 22ג 52ג 61ג 63ג); בן (ג 1) 7 ובין] בין (פנדו טו ת ר ח 1ג 2ג 3ג 5ג 6ג 17ג 18ג
22ג 52ג 61ג 63ג); בן (ו 1) 8 בין] ובין (ק ל) לויאמר] לויאמר (ג 1) בין] בן (ו 1); ובין
(ל) 9 ויאמר ..... ויאמר] - (ו 1) 9-10 ר' ..... יפסיק] - (ר) 10 בין] בן] (א) לאמת]
אמת (ו 1) ויציב] יציב (ג 5) 11 ר'] - (ר) בן] בין (ג 6) קרחה] קרחא (ר); קרחאה
(ג 5) ולמה] למה (ג 41); למה (קמבנדו טו ת ר ח 3ג 5ג 6ג 16ג 17ג 22ג 52ג 63ג)
12 קדמה] קדמאה (ו 1); + פרשת (מת ח); + קרית (ג 17) שמע] משמוע (ג 5) אלא] כדי
(ג טו ת ל ר ח 17ג 17ג 61ג 63ג); + כדי (מבצ 5ג 52ג) 13 יקבל] לקבל (לח 3ג 61ג);
שיקבל (פקמבנדו טו ת ר 5ג 17ג 22ג 36ג 63ג) עליו] + על (ב); + עול (צו 1 ר 41ג
52ג) מלכות] עול (ג 1) תחילה] - (ח); מתחילה (ג 5) תחילה ואחר כך] ואחרון (מ)
14 ואחר כך] ואחר כך (ו 1) ואחר] והדר (ח) כך יקבל עליו] - (ח) יקבל עליו] - (ט)
יקבל] (קבל 55ג); לקבל (ג 61); מקבל (ת ל) עליו] - (ג 61) עול] על (ג 16) מצוות]
המצוות (ר); + [מה בין] (ד) 15 לויאמר] וויאמר (ג 5) 16 נוהג] + בין (נת ח) ביום]
+ בין (ג) ובלילה] בין בלילה (ח); בלילה (ג); ובין בלילה (ת) 17 ביום] + בלבד (ת)

2 שואל] + << (ג 17) 6 לשמע] + << (ג 55) 11 ולמה] + << (ג 36) 12 שמע] + >> (ג 18)
13 מלכות] + >> (ג 52) 15 והיה] + >> (ג 6)

קטעים: ג 1א 2ג 3ג 5ג 6ג 16ג 17ג 18ג 22ג 36ג 41ג 52ג 55ג 61ג 63ג

משנה ה'

משנה ה'

מזכירין יציאת מצרים בלילות.
 אמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי
 אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי
 שתאמר יציאת מצרים בלילות,
 עד שדרשה בן זומא, שנאמר למען
 תזכר את יום צאתך מארץ מצרים
 כל ימי חייך. ימי חייך, הימים. כל
 ימי חייך, הלילות. ונחמים
 אומרים, ימי חייך, העולם הזה.
 כל ימי חייך, להביא את ימות
 המשיח:

*יא' מזכירין יציאת מצרים
 בלילות אמ' ר' אלעזר בן עזריה
 הרי אני כבן שבעים שנה ולא
 זכיתי שתאמר יציאת מצרים
 בלילות עד שדרשה בן זומא שנ'
 למען תזכור את יום צאתך מארץ
 מצר' כל ימי חייך: ימי חייך
 הימים כל ימי חייך הלילות
 ונחמים אומ' ימי חייך העולם הזה
 כל ימי חייך להביא את ימות
 המשיח:

5

10

פרק ב'

*פר' *ב' *הלכ' *יא'

משנה א'

משנה א'

היה קורא בתורה והגיע זמן
 המקרא, אם כיון לבו, יצא. ואם
 לאו, לא יצא. בפרקים שואל מפני
 הכבוד ומשיב, ובאמצע שואל
 מפני היראה ומשיב, דברי רבי
 מאיר. רבי יהודה אומר, באמצע
 שואל מפני

היה קורא בתורה והגיע זמן
 המקרא אם כיוון את לבו יצא ואם
 לאו לא יצא ובפרקים שואל מפני
 הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני
 היראה ומשיב דברי ר' מאיר ר'
 יהודה אומ' באמצע שואל מפני

15

20

2 מזכירין] + [יציאת] (א) 3 בלילות] בלילת (ג) 49 אמ' - (ר); + [להם] (ד) אמ' ר'
 + להן (ט) 1 אלעזר] אליעזר (ת); לעזר (ק) בן עזריה] - (מ) עזריה] עזריא
 (ר); + אמ' (ר) 4 הרי אני] הריני (ח) 16ג 24ג) שבעים] סבעין (ג) 24) ולא ..... משיח]
 וכו' (ו) ולא] לא (ק) 22ג) 5 שתאמר] שתיאמר (ד) 2ג 14ג 16ג 49ג) מצרים] מצרין
 (ג) 7 את] אם (ג) 16) מארץ] - (ר) 9 הימים] - (ג) 2); היימים (ג) 19) כל] וכל (ג) 5)
 ימי חייך] - (מ) 10 בעולם] העולם (פ) מ ב צ נ ד ט ת ל ח ג 11 ג 3ג 5ג 16ג 19ג 27ג 41ג 52ג)
 הזה] + (העולם הבא) (א) 11 כל] וכל (ג) 5) ימי חייך] - (מ) ת) חייך] + העולם הבא
 (ט) את ימות] לימות (מ) ב ת 21ג) 16 את] - (פ) מ ב נ ד ו ת ל ר ח ג 11 ג 2ג 52ג 61ג 63ג);
 אל (ק) 16-17 ואם ..... יצא] - (ת) 17 לאן לאיו (27ג) יצא] - (ו) ובפרקים]
 בפרקים (מ) ב נ ד ת ל ר ח 63ג) 18 ובאמצע] 5 ( ) (ד) 20 יהודה] יודה (ק)

2 מצרים] + (16ג) 3 עזריה] + (13ג 6ג) 5 שתאמר] + (27ג) 7 צאתך] + >>
 (49ג) 9 כל] + >> (14ג) הלילות] + >> (24ג) 10 בעולם] + >> (19ג) 14 *יא' + >>
 (63ג 61ג) 16 אם] + >> (21ג) 19 דברי] + >> (6ג) 20 יהודה] + >> (27ג) שואל]
 + >> (18ג)

קטעים: 1ג 2ג 3ג 5ג 6ג 13ג 14ג 16ג 18ג 19ג 21ג 22ג 24ג 27ג 41ג 49ג 52ג 61ג 63ג

אָדָם שׁוֹכְבִים וּבִשְׁעָה שְׁדָרָךְ שְׁבִנִי אָדָם שׁוֹכְבִים וּבִשְׁעָה שְׁדָרָךְ שְׁבִנִי
 עוֹמְדִים. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן, אָנִי אָדָם עוֹמְדִין: *ט' אָמ' ר' טְרַפּוֹן
 הָיִיתִי בָּא בְּדָרְךָ, וְהָיִיתִי בָּא בְּדָרְךָ וְהָיִיתִי
 לְקָרוֹת כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַי וְסַפְּנוֹתֵי
 בְּעֲצָמַי מִפְּנֵי הַלְּסָטִים אָמְרוּ לוֹ 5
 כְּדֵי הָיִיתָ לְחֹב בְּעֲצָמְךָ
 שְׁעִבְרָתָה עַל דְּבַרִּי בֵּית הַלֵּל:
 לְחֹב בְּעֲצָמְךָ, שְׁעִבְרָתָה עַל דְּבַרִּי
 בֵּית הַלֵּל:

משנה ד

משנה ד'

בְּשַׁחַר מְבָרַךְ שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ בְּשַׁחַר מְבָרַךְ שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ
 לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרֶב שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ 10
 וּשְׁתֵּים לְאַחֲרֶיהָ. אַחַת אַרְכָּה וְאַחַת
 קְצָרָה. מְקוֹם שְׁאָמְרוּ לְהֶאֱרִיךְ,
 אֵינוֹ רִשְׁי לְקַצֵּר. לְקַצֵּר, אֵינוֹ
 רִשְׁי לְהֶאֱרִיךְ. לְחַתֵּם, אֵינוֹ רִשְׁי
 שְׁלֵא לְחַתֵּם. וְשְׁלֵא לְחַתֵּם, אֵינוֹ 15
 רִשְׁי לְחַתֵּם:
 רִשְׁי לְחַתֵּם:

1 שוכבים ..... אדם] - (ל) שדרך] - (מ בט ת) שבני [שבני (א) ; בני (פקצנו רגג 5ג
 6ג 13ג 14ג 19ג 21ג 22ג 23ג 24ג 27ג 29ג 38ג 41ג 45ג 48ג 49ג 52ג 53ג) 2 עומדין] + (ג'א
 אלא בשעה שדרך בני אדם שוכבים ובשעה שדרך בני אדם עומדים) (ד) אמ' [אמא (ג5);
 אומ' (27ג) ר'בין] - (1) 3 בדרך] - (7) 4 לקרות] לקרא (27ג) ; לקראות (5ג 23ג)
 כדבר] - (7) בית שמי' ב'ש (ת) ; ב'ש' (1) בית] כבית (7) שמי' (...) (13ג) ; שמאי
 (קצרחגג 2ג 3ג 6ג 19ג 24ג 48ג 49ג 52ג 53ג) 4-5 וסכנתי ..... הלסטים] - (29ג)
 4 וסכנתין] וסכנתי (49ג) 5 בעצמי] לעצמי (7) לון] - (ק) 6 כדיין] בדין (7) ; כדאי (ח
 2ג 13ג 14ג 19ג 24ג 45ג 49ג 53ג) ; כדי (צנדוט) הייתה] הייתה (בטת) ; הייתי (ו19ג) בעצמך] על
 (7) ; על עצמך (ט) 7 שעברתה] שעברת (בות) בית] בין[ר(ת) (א) הילל] הילל (ג6)
 53ג) 9 שתים] שנים (ו) 10 ואחת] [שתים] (ואחת) (ל) ; ואחד (ח) ; ושתים (ג23 45ג)
 בערב] (ו)בערב (א) ; ובערב (פמבצנדוטרחגג 1ג 3ג 5ג 14ג 19ג 24ג 27ג 45ג 48ג 52ג)
 מברך] - (ב) ; (מברך) (ד) 11 ושתים] ואחת (7) 12 שאמרון] שנהגי (ל) שאמרון
 + חכמי' (7) 13-14 להעריך ..... להעריך] לקצר אינו רשאי להאריך להאריך אינו רשאי
 לקצר (ח) 13 רשיין] (...) (41ג) (רשאי) (22ג) ; רשאי (קמצנדוטלרגג 1ג 6ג 13ג
 14ג 19ג 24ג 45ג 49ג 52ג) ; רשאי (2ג 3ג) לקצר] + מקו' שאמרו (מ) 14 רשיין] רשאי
 (קמצנדוטלרגג 1ג 2ג 3ג 13ג 14ג 19ג 24ג 45ג 49ג) 15 רשיין] (...)אי
 (13ג) ; רשאי (קמצנדוטלרגג 1ג 3ג 6ג 14ג 19ג 24ג 45ג 49ג 52ג) ; רשאי (ג2)
 5ג) 1:4-15 שלא ..... יא' - (ו) 15 שלא] (ושלא (א) ; ושלא (פמבדרלרגג 2ג 19ג
 21ג 22ג 41ג) 16 רשיין] רשאי (קמצנדוטלרגג 1ג 2ג 3ג 6ג 13ג 14ג 19ג 45ג 49ג) ;
 רשאי (7ג 5ג 24ג 52ג)

2 עומדין] + << (3ג) 6 כדיין] + >> (29ג) 9 לפנייה] + >> (53ג 21ג) 10 ואחת] + >>
 (23ג) 11 לפנייה] + >> (38ג) לאחריה] + >> (48ג) 12 מקום] + >> (27ג)
 14 להאריך] + << (21ג) 16 רשיין] + >> (45ג)

קטעים: 1ג 2ג 3ג 5ג 6ג 13ג 14ג 19ג 21ג 22ג 23ג 24ג 27ג 29ג 38ג 41ג 45ג 48ג 49ג 52ג 53ג

משנה ב

משנה ב'

מאימתי קורין את שמע בשחרית.
 משיפיר בין תכלת ללבן. רבי
 אליעזר אומר, בין תכלת לכרתי.
 וגומרה עד הגז החמה. רבי יהושע
 אומר, עד שלש שעות, שכן דרף
 בני מלכים לעמוד בשלוש שעות.
 הקורא מכאן ואילך לא הפסיד,
 קורא בתורה:

*ז' מאימתי קורין את שמע
 בשחרים משיפירו בין תכלת ללבן
 ר' אליעזר אומר בין תכלת לפרתן
 עד הגז החמה ר' יהושע אומר עד
 שלש שעות שכן דרף בני מלכין
 לעמוד בשלוש שעות הקורא מכן
 ואילך לא הפסיד כאדם שהוא
 קורא בתורה:

5

משנה ג

משנה ג'

בית שמאי אומרים, בערב כל אדם
 יטו ויקראו, ובבקר יעמדו, שנאמר
 ובשכבה ובקומה. ובית הלל
 אומרים, כל אדם קורא פדרפון,
 שנאמר ובלכתה בדרךך. אם פן,
 למה נאמר ובשכבה ובקומה,
 בשעה שבני

*ח' בית שמי אומר בערב כל אדם
 ייטו ויקרו ובבקר יעמדו שנ'
 בשכבה ובקומה בית הלל אומר כל
 אדו קורין פדרפון שג' ובלכתה
 בדרךך אם פן למה נאמר בשכבה
 ובקומה אלא בשעה שדרף שבני

10

15

2 קורין] קוראין (23ג) 3 בשחרים] בשחרית (בו ת ר) משיכירון] משיכיר (ב ד ט ו ל ח
 19ג 53ג) בין בן (49ג) 4 אליעזר] ליעזר (37ג) אומר] אומר (53ג); + משיכיר
 (ל); + משיכירו (מ) בין- (49ג); בן (ו 45ג) לכרתן] לכרתה (ג) 5; לכרתי (ב 1
 ת); + (נ'א לכרתי) וגומרה (ד); + וגומר' (ת); + וגומרת (ג) 5 עד] עם (ט) הגז הפנין
 (ו) ר' ורבי (פ) 6 בני- (ת) 7 לעמוד] לעמול (ו) שעות] שעותי (ו) הקורא
 והקורא (ל ר ג) מכן] מיכן (ק צ ד ט ו ג 11 ג 13 ג 14 ג 19 ג 23 ג 37 ג 52 ג); מכאן (מ ב 1
 ת ר ח 29 ג 49 ג) 8 ואילך] 'ואילך (א); והלך (פ ג 11 ג 14 ג 23 ג 37 ג) הפסיד] + אלא
 (5ג); + אלא הוא (ר) 8-9 שהוא קורא] הקורא (ב ת ל); שקורא (נ ח 13 ג 48 ג)
 9 בתורה] בתורא (53ג) 11 שמי] שמאי (ק צ נ ט ת ר ח ג 11 ג 13 ג 19 ג 22 ג 24 ג 45 ג 48 ג)
 49 ג 52 ג) בערב- (ו) כל אדם] ( ) (א) 12 ויקרון ויקרא (ת); ויקראו (ב ח 23 ג 49 ג)
 יעמדו- (ו); יעמוד (ת); יעמודו (ט 38ג) 13 בשכבך] ובשבתך (ו); ובשכבך (פ ב ת ר
 ג 13 ג 14 ג 24 ג 29 ג 53 ג) ובקומך] ובקומיך (ג 14 ג 23 ג) בית הלל] וב"ה (ח) בית] ובית
 (פ ב נ ד ט ו ת ר ג 11 ג 13 ג 14 ג 22 ג 24 ג 45 ג 52 ג); ובת (53ג) הלל] הליל (ג 53)
 14 אדן] (...) (52ג); אדן] (ם) (א); אדם (פ ק מ ב צ נ ד ט ו ת ר ח ג 14 ג 19 ג 22 ג 24 ג
 29 ג 38 ג 48 ג 49 ג 53 ג) קורין- (48ג); קורא (בו ת); קוראין (27ג) כדרכן] ( ) (ו);
 כדרכאן (5ג); כדרכו (ב ת) שג'] שניאמר (53ג) 15 אם] ואם (ל ר) בשכבך] בשבתך
 (ו); ובשכבך (ב ת) 16 ובקומך] ובקומיך (ג 14 ג) אלא- (מ ב נ ד ט ו ת ל ח)
 בשעה- (53ג) שדרך שבני בני (ד) שדרך- (מ ב ט ת) שבני ..... שדרך- (ו) שבני
 [שבני (א); בני (פ ק נ ר ח ג 11 ג 13 ג 14 ג 19 ג 22 ג 23 ג 24 ג 27 ג 29 ג 38 ג 41 ג 45 ג 48 ג
 49 ג 52 ג 53 ג)

1 *ד' + << (29 ג 45 ג) 2 קורין] + << (49ג) 4 אומר] + << (14ג) 5 אומר] + << (52ג)
 7 שעות] + << (21 ג 48 ג) 9 בתורה] + << (37ג) 10 ח*] + << (22 ג 24 ג) 12 ייטו] + <<
 (27ג) ויקרון] + << (11ג) 14 ובלכתך] + << (6ג) 15 בדרךך] + << (41ג)

קטעים: 11 ג 12 ג 13 ג 14 ג 19 ג 21 ג 22 ג 23 ג 24 ג 27 ג 29 ג 37 ג 38 ג 41 ג 45 ג 48 ג 49 ג 52 ג 53 ג

*ברכות

*פירקא *א'

משנה א'

ברכות דפוס

פרק א'

משנה א

<p>מֵאֲמַתִּי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעַרְבִים מְשַׁעָה שְׁהַפְהִינִים וְכֹנְסִים לְאֹכַל בְּתַרְוּמָתָן, עַד סוּף הָאֲשִׁמוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, עַד חֲצוֹת. רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל אוֹמֵר, עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. מַעֲשֵׂה שְׁבָאוּ בְּנֵי מִבֵּית הַמְּשֻׁתָּה, אָמְרוּ לוֹ, לֹא קָרִינוּ אֶת שְׁמַע. אָמַר לָהֶם, אִם לֹא עָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, חֵיבִין אַתֶּם לְקָרוֹת. וְלֹא זֶה בְּלִבְד, אֲלֵא כָּל מָה שְׁאָמְרוּ חֻכְמִים עַד חֲצוֹת, מִצְוֹתָן עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. הֶקְטֵר חֲלָבִים וְאַבְרִים, מִצְוֹתָן עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. וְכָל הַנְּאֻכְלִין לְיוֹם אֶחָד, מִצְוֹתָן עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. אִם כֵּן, לָמָּה אָמְרוּ חֻכְמִים עַד חֲצוֹת, כִּדִּי לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבִירָה:</p>	<p>מֵאֲמַתִּי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעַרְבִים מְשַׁעָה שְׁהַפְהִינִים וְכֹנְסִים לְאֹכַל בְּתַרְוּמָתָן עַד סוּף הָאֲשִׁמוּרָת הָרֵאשׁוֹנָה דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחֻכְ אוֹמ' עַד חֲצוֹת רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל אוֹמ' עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר: *ב' מַעֲשֵׂה שְׁבָאוּ בְּנֵי מִבֵּית הַמְּשֻׁתָּה אָמְרוּ לוֹ לֹא קָרִינוּ אֶת שְׁמַע אָמַר לָהֶם אִם לֹא עָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר מוֹתְרִין אַתֶּם לִיקָרוֹת: *ג' וְלֹא זֶה בְּלִבְד אֲלֵא כָּל שְׁאָמְרוּ חֻכְמ' עַד חֲצוֹת מִצְוֹתָן עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר: *ד' הֶקְטֵר חֲלָבִים וְאַבְרִים וְאִכִּילַת פִּסְחִים מִצְוֹתָן עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר: *ה' כָּל הַנְּאֻכְלִים לְיוֹם אֶחָד מִצְוֹתָן עַד שְׁיַעְלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר: *ו' אִם כֵּן לָמָּה אָמְרוּ חֻכְמ' עַד חֲצוֹת אֲלֵא לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבִירָה:</p>
--	--

4 קורין] קוראין (ג 23); + (ג'א קוראים) (ד) בערבבים] בערבית (ב); + בין (ח)
5 לאכל] לאכול (ו ת); לוכל (ט ר) (ג'א לאכל) (ד) 6 האשמורת] האשמורה (ב ת)
7 דברי רבין דבך (א) אליעזר] ליעזר (ג 37) 8 אומ' אומיר (ג 53) 10 שבאון] כשבאון
(ג 5); ובאו (ט ו ת) בניו] + של רבן גמל' (ל) 11 אמרון] ואמרו (ט ל ג 19) קרינו]
קראינו (ג 37); קראנו (ג 22); + קרית שמע (קראנו שמע) (ד) את] קרית (ל) 12 אם לא]
-> (ו) לא] לו (ג 53) 13 מותרין] חייבין (ג'א מותרין) (ג 1); מותר (ו); חייבין (ק מ ב 1
ד ט ת ל) ליקרות] ליקראת (ג 23 38); ליקראות (ג 22 37) ולא] לא (ט ו); ולו (ג 53)
14 בלבד] + אמרו (ט ת ל ר); + שאמרו (מ) כל- (ל); + מה (ב ת); + מקום (ד)
15 מצותן] רבן גמ' או' (ג 37) 16 הקטר] הקטיר (ג 53); הקטרת (ו) חלבים] חלבי (ו)
17 ואכילת פסחים]- (ב צ נ ד ט ו ת ל ח 11 ג 19 ג 37 ג 38 ג 53); [ ] (א); ליום אחד (ר)
ואכילת] ואכילת] (ג 1) 18 כל] וכל (פ ב נ ת ג 11 ג 5) 20 השחר]- (ק) אם] ואם (ל ר)
אמרון] אמרי (ר) 21 אל] הרי (ו); כדי (ב ד ט ו ת ל ר ח 38) 21-22 את האדם]-
(ל); אדם (ו ת) 22 האדם] אדם (ג ד) העבירה] העבירה (ג 53); עבירה (ח)

3 מאמתין] << (ג 11 ג 5 ג 11 ג 19 ג 22 ג 23 ג 37 ג 38 ג 53) 19 שיעלה] + << (ג 13)

קטעים: ג 11 ג 5 ג 11 ג 13 ג 19 ג 22 ג 23 ג 37 ג 38 ג 53

מסכת ברכות
עם שינוי כל כ"י של ברכות

רשימת סימנים וקיצורים

כתבי היד:

א כתב יד קאופמן

ב דפוס אלבק

מ כתב יד מינכן של התלמוד הבבלי

פ כתב יד פרמא

ק כתב יד קמברידג'

סדר כתבי היד לפי חשיבותם הוא: **אפקמב**

פרוט הסימנים של ההוצאה המורכבת נמצאים במבוא בגרמנית.

_סימנים בטקסט:

* לפני אות: מסורה בכתב יד קאופמן

סימנים בהערות השוליים:

[טקסט] טקסט בכתב יד שמסומן כמחוק

[ ] לקונה (חלל ריק)

(טקסט) טקסט שהוא נוסף

<טקסט> טקסט על גבי מה שנמחק (הטקסט המקורי לא ניתן לקריאה)

+ נוסף

- חסר

~ סדר המילים שונה

הקדמה

הכרך כולל שתי הוצאות מדעיות שונות של מסכת ברכות. המשותף לשתייהן הוא שבראש העמוד מופיע הטקסט פעמיים: פעם לפי כתב יד קאופמן ופעם לפי הטקסט הרגיל כפי שהוא מופיע בדפוסים. שני הטקסטים מנוקדים. ההבדל בין ההוצאות הוא הערות השוליים למטה: בהוצאה הראשונה ההערות מכילים את השינויים של כל כתבי היד כולל השרידים מהגניזה ומהכריכות, ובהוצאה השנייה ההערות כוללים רק את השינויים של כתבי היד החשובים ושל הדפוס המקובל. הסיבה לשתי ההוצאות השונות מפורטת במבוא בגרמנית.

נוסח הפנים הוא לפי כתב יד קאופמן, שהוא כתב היד הישן והחשוב של המשנה. רק במקרים של שגיאה ברורה בכתב היד נעשה תיקון על סמך כתבי היד האחרים. במקרים אלו מופיע הטקסט של כתב יד קאופמן בהערות השוליים והטקסט למעלה יופיע קצת קטן יותר. כמו כן, מופיעים בהערות השוליים כל התיקונים של כתב יד קאופמן.

בהערות השוליים של ההוצאה השנייה מופיעים השינויים החשובים של כל כתבי היד השלמים האחרים של המשנה: כתב יד פרמא וכתב יד קמברידג', וכן של דפוס אלבק ושל כתב יד מינכן של התלמוד הבבלי. שלושת כתבי היד של המשנה מציגים בדרך כלל את הנוסח הארץ ישראלי וכתב יד מינכן והדפוס של המשנה מציגים את הנוסח הבבלי.

שינויים אלו אינם מצוינים:

- סופיות -ן או -ם
- המילה של - נפרדת או מקושרת למילה הבאה
- קיצורים ברורים (הקיצורים של כתב יד קאופמן בנוסח הפנים הושלמו בדרך זו: ר'בי או'מר)
- כתב מלא או חסר
- ממלאי שורה
- כמה תיקונים פחות חשובים בכתבי היד פרט לכלל התיקונים של כתב יד קאופמן

ISBN 978-965-547-044-4

כל הזכויות שמורות למו"ל
עיצוב ותוכניות המחשב: שלומי ריג ומיכאל קרופ
הבאה לבית דפוס: מיכאל קרופ

Printed in Israel

מסכת ברכות

שתי הוצאות מדעיות

הוצא לאור בידי

מיכאל אבי יונה קרופ

לי אחים ספרים
עין כרם – ירושלים
תשע"ט